

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 948

18. LIPNJA 2021. CIJENA 50 DINARA

Osječko-baranjska županija

**Potpoma Hrvatima
u Srbiji**

SADRŽAJ

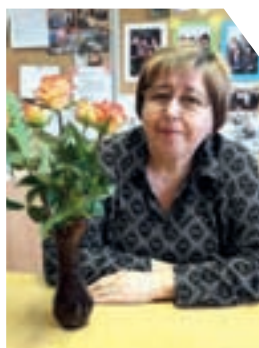
8

Zastupljenost nacionalnih manjina
u lokalnim i regionalnim tijelima
u Hrvatskoj
**Zakonska rješenja
i praksa**

10

Marija Martinović o odlasku
iz Gibarca
**Zamjena za kuću
koju nisu ni vidjeli**

12

Kristijan Staničić, direktor Hrvatske
turističke zajednice
**Vodeća zemlja
Mediterrana**

20

Blagoslov križa u Kukujevcima
**Za obnovu crkve
još desetak godina**

30

Dani Antuna Gustava Matoša
održani u pet mjesta
u Srbiji i Hrvatskoj
**Simbol slobode
mišljenja i stvaranja**

40

Dužijanica malenih
**Od zrna
do bogatog klasja**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (predsjednik), Josip Staničić (zamjenik predsjednika), Branimir Kuntić, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorka dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Zvonko Sarić

(novinar)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Birograf Comp DOO, Zemun

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

U korist svoje štete

Dogodili se izbori. Ne oni veliki. Njih će tek biti. Narednog proljeća, ako se drugačije ne naredi. Već izbori za savjete mjesnih zajednica u Novom Sadu i Somboru. Nisam u Novom Sadu, pa o tome kakve su bile liste, kako je protekla kampanja i samo glasanje mogu suditi na temelju novinarskih izvještača. O onima u Somboru mogu govoriti, jer sam i sama imala pravo sudjelovati na njima, ali princip je svugdje isti. Da mi u poštansko sanduče nisu, nekoliko dana prije izbora, ubacili poziv za glasanje, ne bih ni znala da ja, kao i još nekoliko desetaka tisuća Somboraca, imam pravo birati tko će u naše ime ukazivati na komunalne i druge probleme, upućivati inicijative, prijedloge. Ali tko mi je kriv kada ne idem u korak s (političkim) vremenom, pa još uvijek očekujem da se za moje povjerenje bore kandidati različitih političkih opcija (bez obzira na to što političke stranke, jelte, ne mogu sudjelovati na izborima za savjete mjesnih zajednica) s konkretnim idejama kako popraviti onaj svakidašnji život u što spada, recimo, rekonstrukcija dječjih igrališta, bolja javna rasvjeta, vrtić, neka nova cesta... Na stranu to što smo mogli birati ili glasati za jednu jedinu listu, ili ne glasati. Ja sam odabrala ovo drugo. I ne samo ja već, ako je suditi po izlaznosti, i većina mojih sugrađana.

Pobjednici mogu biti zadovoljni. Pobjedili su (sad što protukandidate nisu mali, nema veze, pobjedi se u zube ne gleda). Koliko su zadovoljni izlaznošću, to je već drugo pitanje, i sigurno na njega neće javno odgovoriti. Koliko će iz ovih izbora izvući pouke, njihov je, a ne moj problem. Koliko će izvući pouke iz onoga što se govori među ljudima koji će bez razmišljanja reći da je krug zatvoren i da smo se ponovo vratili u jednopartijski sistem i da je odustajanje od korištenja glasačkog prava iskazivanje biračkog nezadovoljstva? Opet njihov, a ne moj problem.

I zašto su uopće izbori za savjete mjesnih zajednica, koje su inače obesmišljene i degradirane, toliko važni da se za njih bori čak i eliminacijom ostalih kandidata i kakav kontarefekt to proizvodi? Opet je njihov, a ne moj problem.

Z. V.

Sesija društvenog dijaloga u Subotici Za ravnopravno partnerstvo manjine i većine

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog organiziralo je prošloga tjedna u Subotici sesiju društvenog dijaloga na lokalnoj razini. U sesiji su sudjelovali predstavnici lokalne samouprave, organizacija s tamošnjim sjedištem i civilnog sektora. Razgovaralo se o temama bitnim za funkcioniranje demokracije s naglaskom na primjenu zakona o ljudskim i manjinskim pravima na lokalnoj razini. Jedna od bitnih tema bila je pitanje prava i položaja nacionalnih manjina, a predstavnici Ministarstva su istaknuli kako će kontinuirano raditi na unaprjeđenju stanja u tom području.

U ime Hrvatskog nacionalnog vijeća na sesiji je sudjelovao međunarodni tajnik **Darko Baštovanović** koji je, među ostalim, kazao kako društveni dijalog, da bi bio adekvatan, mora biti dijalog jednakih.

»To podrazumijeva da nacionalne manjine moraju u punini biti uključene u procese donošenja odluka, jer su u suprotnom samo puki receptori tuđih naputaka ili eventualno izvršitelji želja. Tu ne mislimo samo na političku reprezentaciju već na ravnopravno partnerstvo u odlučivanju o svim onim pitanjima koja nas izravno dotiču – od sudjelovanja u državnoj upravi do izrade strateških dokumenata«, kazao je Baštovanović.

On je također podsjetio i kako se HNV zalagalo za osnivanje ministarstva koje će biti posvećeno području ljudskih i manjinskih prava te među prvim u Srbiji pozdravilo osnutak ovoga tijela vlasti.

D. B. P.

Predstavница Hrvata u Savjetu MZ Petrovaradin

Kandidatkinja hrvatske zajednice **Vera Hornjak** bit će članica Savjeta MZ Petrovaradin u idućem četverogodišnjem mandatu. Ona je na izborima koji su održani 13. lipnja osvojila 1.636 glasova Petrovaradinaca koji su izišli na izbore i tako zauzela 6. mjesto među kandidatima. Ukupno je glasalo 2.589 stanovnika ove mjesne zajednice, a bilo je 2.502 važeća listića.

»Veliko je zadovoljstvo što nakon više godina hrvatska zajednica ima predstavnika u Savjetu Mjesne zajednice Petrovaradin. To bi trebalo pridonijeti daljoj integraciji predstavnika Hrvata u ona tijela u kojima se donose odluke bitne za sve Hrvate u Petrovaradinu, kao i uopće sve žitelje Petrovaradina«, kazao je u izjavi za naš tjednik nakon završenog brojanja glasova i potpisivanja zapisnika član Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Goran Kaurić**.

Članovi hrvatske zajednice Petrovaradina, okupljeni oko HKPD-a **Jelačić** i DSHV-a, u dinamičnoj kampanji

koja je prethodila ovim izborima bili su vrlo aktivni u animiranju Petrovaradinaca za izlazak na izbore. Zahvaljujući, među ostalim, tome, Hornjak je dobila 65,39 posto glasova. Ona se nalazila među 15 kandidata za članove Savjeta MZ Petrovaradin čiju je kandidaturu i kampanju podupirala Srpska napredna stranka.

Kako je javio portal 021.rs, oslanjajući se na neslužbene rezultate izbora za članove savjeta novosadskih mjesnih zajednica, većinu članova savjeta u mjesnim zajednicama Ivo Andrić, Liman i Liman III. (sve se nalaze u novosadskom kvartu Liman) činit će neovisni kandidati, dok će većinu u ostalih 39 savjeta koji su birani činiti kandidati koje je podupirala Srpska napredna stranka.

M. Tucakov

Jerkov dala iskaz na suđenju protiv Šešelja

Članica Izvršnog odbora Regionalne akademije za razvoj demokracije **Aleksandra Jerkov** dala je iskaz pred sudom, u postupku koji se vodi protiv **Vojislava Šešelja** zbog prijetnji, uvreda i govora mržnje, a budući da se Šešelj nije pojavio pred sudom, sljedeće ročište je zakazano za siječanj iduće godine, prenosi N1.

Jerkov je istakla da je tužbu protiv Vojislava Šešelja podnijela jer su i ona i njena porodica godinama izloženi prijetnjama, uvredama i govoru mržnje i da osjeća strah i zabrinutost za svoju sigurnost i sigurnost svoje porodice.

Prema njenim rečima, situacija je kulminirala poslije otvorenih prijetnji, izdavanja knjige Vojislava Šešelja koja se prodaje i dijeli po gradovima Srbije i stalnih javnih istupa Vojislava Šešelja, u kojima on svoje riječi ponavlja, potvrđuje i najavljuje osvetu.

Ona je rekla kako očekuje da će se postupak okončati što prije, jer traje od 2019. godine i da će presuda biti osuđujuća, navodi se u njenom priopćenju.

Izborna skupština DSHV-a 16. srpnja u Tavankutu

U Domu kulture u Žedniku u utorak, 16. lipnja 2021., održana je u nazočnosti 29 vijećnika 19. sjednica Vijeća Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Nakon usvajanja zapisnika s 18. sjednice Vijeća DSHV-a, na sjednici je primljena na znanje informacija o izvješću neovisnog revizora o materijalno-financijskom poslovanju DSHV-a za 2020., prema kojemu je »godišnje financijsko izvješće pripremljeno u skladu sa zahtjevima Zakona o financiranju političkih aktivnosti, u formi i sadržaju propisanim odredbama Pravilnika o evidencijama i izvješćima političkog subjekta na istinit i objektivni način«.

Predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** je zatim obavijestio članove Vijeća o najvažnijim događajima u DSHV-u i u hrvatskoj zajednici nakon posljednje sjednice Vijeća održane 26. veljače, stavljajući naglasak na susret s ministrom vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske **Gordanom Grlićem Radmanom** tijekom njegova posjeta na polaganju kamena temeljca za Hrvatsku kuću u Subotici, o podrškama svim važnijim inicijativama u hrvatskoj zajednici od strane dužnosnika i članova DSHV-a, napose kada je riječ o upisu u razrede na hrvatskom, aktivnostima glede uvođenja tzv. bunjevačkog jezika u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice, posjetu veleposlanika Republike Hrvatske **Hidajeta Bišćevića**

DSHV-u te najnovijim gibanjima u hrvatskoj zajednici koji imaju za cilj destabilizaciju stanja.

Na koncu, Vijeće DSHV-a jednoglasno je donijelo odluku da izborna skupština DSHV-a bude održana 16. srpnja u Tavankutu, s početkom u 18 sati. Vijeće je imenovalo i organizacijski odbor za pripremu izborne skupštine. Također, na prijedlog člana Predsjedništva **Zorana Čote**, Vijeće je s tri suzdržana glasa (**Krunoslav Đaković**, **Zlatko Načev** i **Željko Pakledinac**) donijelo odluku da kandidat Vijeća DSHV-a za predsjednika jedine relevantne političke stranke hrvatske zajednice u Srbiji bude dosadašnji predsjednik Tomislav Žigmanov.

Press služba DSHV-a

Osnovana Mjesna organizacija DSHV-a Stara Bingula

Na inicijativu predsjednika Podružnice Srijem Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Krunoslava Đakovića** prošloga petka, 11. lipnja, održana je osnivačka skupština Mjesne organizacije DSHV-a u Staroj Binguli. DSHV je nove članove u Staroj Binguli dobio prošle godine, ali se zbog situacije s pandemijom čekalo sa službenim osnivanjem mjesne organizacije.

Osnivačku skupštinu otvorio je Krunoslav Đaković, govoreći o ustrojstvu stranke i važnosti inicijative koja dola-

zi iz malih sredina kao što je Stara Bingula. Nazočne je zatim pozdravio i predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**, čestitajući mještanima na ovom važnom koraku. Nakon usvajanja dnevnog reda i izbora radnog predsjedništva usvojena je Odluka o osnivanju Mjesne organizacije i Pravilnik o radu DSHV-a Stara Bingula. Nakon toga su izabrani članovi odbora mjesne organizacije. Za predsjednicu je izabrana **Maja Barbenik**, te **Stevica Poljaković** kao zamjenik predsjednice.

Stara Bingula je malo selo u Srijemu u kojoj je hrvatska nacionalna manjina najbrojnija. Ovo je mjesto s čak četiri službena jezika, među kojima je i hrvatski, koji je na temelju skupštinske odluke Grada Srijemska Mitrovica u službenoj uporabi od 2005. godine. Prema popisu iz 2002. u Staroj Binguli bilo je 190 stanovnika, a posljednjih godina primijećen je značajan demografski pad stanovnika. Hrvati su 2002. godine činili 30,52 posto stanovništva, a ostale zastupljene zajednice bili su Slovaci, Srbi, Rusini i Mađari.

S. D.

Osječko-baranjski župan Ivan Anušić posjetio Monoštor

Potpورا Hrvatima u Srbiji

»Naša je obveza pomoći vam. To smo spremni uvijek uraditi. Ne samo financijski pomoći već i politički stati iza vas«, kazao je Anušić

Osječko-baranjski župan **Ivan Anušić** obišao je u srijedu Kuću monoštorske župe koju lokalna hrvatska zajednica u Monoštoru uređuje i koja treba postati mjesto okupljanja i prezentiranja kulture i tradicije Hrvata Šokaca. Anušić je obećao da će Osječko-baranjska županija i dalje pomagati Hrvate u Srbiji, pa i projekt daljeg uređenja i opremanja ove kuće.

Anušić: I politički stojimo iza vas

»Osječko-baranjska županija velikim dijelom graniči se s Republikom Srbijom i naša je obveza pomoći vam. Hrvati koji žive ovdje imaju potrebu i za svojom kulturom, tradicijom, obrazovanjem na hrvatskom jeziku i biti korisni članovi ove zajednice. Moraju imati i potporu matične države Hrvatske i Osječko-baranjska županija u protekle četiri godine to i radi. To smo spremni uvijek raditi. Ne samo financijski pomoći već i politički stati iza vas. Kon-

kretno, kada govorimo o Kući monoštorske župe izdvojit ćemo i dodatna sredstva za taj projekt. Možete računati na nas«, kazao je Anušić prilikom sastanka s predstavnicima hrvatske zajednice. Anušić je kazao kako nacionalne zajednice u Hrvatskoj dobivaju potporu, pa bi to trebala činiti i Srbija za svoje manjine i više se uključiti u projekte Hrvata. »Dok se to ne dogodi mi ćemo, ne samo Osječko-baranjska županija već i druge županije u Hrvatskoj, pomagati projekte HNV-a«, kazao je Anušić i naglasio da će u Osijeku biti organiziran sastanak kako bi se odredili projekti prekogranične suradnje koje financira Europska unija, a koji su od interesa kako za Osječko-baranjsku županiju tako i za Hrvate u Srbiji.

Vojnić: Hrvatska nas pomaže i uspijevamo

Pomoć Osječko-baranjske županije jednaka je sredstvima koje HNV dobiva iz proračuna Srbije. »Protekle

četiri godine Osječko-baranjska županija izdvojila je 100.000 eura, što je petina ukupnog proračuna HNV-a, i što je onoliko koliko nam Republika Srbija daje. Veliki dio tog novca odvojen je za hrvatske kulturne udruge«, kazala je predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** koja je goste iz Hrvatske upoznala i s velikim projektima koji su u tijeku, kao što su uređenje i opremanje rodne kuće bana **Jelačića** u Petrovaradinu, prostora u Beogradu i izgradnja Hrvatske kuće u Subotici.

»Unatoč svim zaprječavanjima, unatoč tome što nas financijski 'drže u kolicima' Hrvatska nas pomaže i uspijevamo. Nažalost, isključeni smo iz procesa donošenja odluka, nema garantiranih mandata, nema čak ni statistike o uposlenosti Hrvata u javnom sektoru, suočeni smo s politikom zaprječavanja, primjerice kada pokušavamo pokrenuti cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku, upoznati ste i s uvođenjem bunjevačkog u službeni uporabu u Subotici, slika o Hrvatima u medijima i dalje je negativna, na RTV-u u hrvatskoj redakciji četiri su uposlenika, a u slovačkoj redakciji 12, a broj Slovaka i Hrvata približno je isti«, istaknula je dio problema predsjednica HNV-a i dodala da je hrvatskoj zajednici potrebna i potpora kada je

Mjesto u koje treba doći

»**M**islim da će za godinu dana svaki Hrvat koji voli turizam kada pređe Batinu svratiti u Monoštor i mislim da će posjet Monošturu svatko preporučiti. Da se čuju *Kraljice Bodroga*, pogleda muzejska zbirka koja će, neskromno je možda reći, biti jedinstvena na ovim prostorima«, kazao je predsjednik KUD-a Hrvata *Bodrog* **Željko Šeremešić**.

riječ o uključivanju u europske projekte, iz kojih su Hrvati u Srbiji isključeni.

»Obzirom da smo isključeni iz procesa donošenja odluka ne možemo institucionalno rješavati potrebe hrvatske zajednice i primorani smo primati pomoć od države Hrvatske. Osječko-baranjska županija ima godinama razumijevanje za nas i svojom pomoći rješava dio izazova pred kojim se nalazi hrvatska zajednica. U ovom konkretnom slučaju pomoći će adaptaciju kuće mjesne kulturne udruge. Bez podrške Hrvatske nekada ne možemo učiniti ni najjednostavnije korake«, kazao je predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**.

U Monošturu su osim župana Anušića bili i saborski zastupnik **Goran Ivanović** i županovi suradnici.

Z. V.

Surka za domaćine

Osječko-baranjski župan Ivan Anušić domaćinima – KUDH-u *Bodrog* uručio je surku (dio muške nošnje) koja je stara 130 godina i potječe iz Daljuka. Tako će surka opet biti dio kolekcije nošnji KUDH-a *Bodrog*, jer je u zapisima iz 1862. godine u opisu mise na Božić opisana i surka.

»U selu više nema ni jedne. Htjeli smo dati da nam ju izrade, ali u Srbiji i Hrvatskoj nitko nam nije mogao izraditi surku, pa smo se odlučili za opaklju, a evo vi ste nas sada iznenadili ovim darom«, kazala je dopredsjednica *Bodroga* **Anita Đipanov Marijanović**.

Zastupljenost nacionalnih manjina u lokalnim i regionalnim tijelima u Hrvatskoj

Zakonska rješenja i praksa

U Kneževim Vinogradima, budući da su većinski narod Mađari, pripadnici hrvatskog i srpskog naroda imaju pravo birati zamjenika načelnika općine * Kandidati pripadnici talijanske manjine se određuju na temelju zakona una-prijed, a tamo gdje nemaju pravo birati zamjenika uobičajeno je da pojedine stranke, osobito Socijaldemokratska partija i Istarski demokratski sabor, stavljaju na listu za zamjenika pripadnika talijanske nacionalne zajednice

Kao što smo već pisali u prethodnom broju, prema zakonima u Hrvatskoj, ne samo u parlamentu, već se i u lokalnim jedinicima (općinama, gradovima, županijama) mora osigurati participacija pripadnika nacionalnih manjina u odlučivanju, kako u predstavničkim tijelima tako i u izvršnoj vlasti. To se osigurava kroz zajamčena mjesta zamjenika općinskih načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina i zajamčeni razmjerni broj pripadnika manjina u općinskim i gradskim vijećima te županijskim skupštinama.

Međutim, ponekad zakonska rješenja ne donesu željeni rezultat – zastupljenost kako pripadnika nacionalnih manjina tako i hrvatskog naroda u predstavničkim tijelima i izvršnoj vlasti. Tako su pripadnici mađarske nacionalne manjine na ovim lokalnim izborima ostali bez svojega predstavnika u izvršnoj vlasti u Općini Kneževi Vinogradi. Ova, teritorijalno jedna od većih općina, ne samo u Osječko-baranjskoj županiji nego i u Hrvatskoj, smještena u sjeveroistočnom dijelu Baranje, osim po poljoprivredi te vinskom i etno turizmu, prepoznatljiva je i po svojoj multietničnosti i multikonfesionalnosti. Specifična je i po tome da se u ovoj općini, budući da su Mađari u većini, biraju dva zamjenika – jedan iz reda srpske nacionalne manjine i jedan iz hrvatskog naroda. Ipak, premda je zakon »pretpostavio« da će načelnik biti pripadnik mađarske nacionalne manjine, to se nije dogodilo, pa su tako sada pripadnici mađarske manjine ostali i bez načelnika i zamjenika načelnika.

Kneževi Vinogradi: zakoni i praksa

Naime, kako nam objašnjava izabrani načelnik **Vedran Kramarić**, od 2009. godine je u Hrvatskoj uveden neposredni način izbora župana, gradonačelnika te načelnika i zamjenika, a pravo na zamjenika načelnika u ovoj općini imaju pripadnici hrvatskog i srpskog naroda koji se nalaze u manjinskom položaju.

»Župan, gradonačelnici i načelnici se od 2009. godine biraju direktno tako što se zaokružuje konkretno ime kandidata, a ne kao do tada, kada su se birale liste, a onda su te liste davale lokalne dužnosnike. Kandidate za ove duž-

nosti kandidiraju političke stranke ili su neovisni kandidati. Kneževi Vinogradi su jedna izrazito multietnička općina u kojoj je većinski narod mađarski, pa su pripadnici hrvatskog i srpskog naroda u manjinskom položaju. Oko 38% je pripadnika mađarskog naroda, 37% hrvatskog i 18% srpskog naroda pa prema zakonu pripadnici hrvatskog i srpskog naroda imaju pravo birati zamjenika načelnika općine koji se također bira neposrednim putem«, objašnjava Kramarić.

Na proteklim izborima je Vedran Kramarić kao kandidat Hrvatske demokratske zajednice ostvario pobjedu s preko 50,5 % glasova. U izborni popis je u općini upisano oko 3.500 birača i negdje je oko 65% izišlo mada je, smatra Kramarić, to i veći postotak budući da birački popisi ne odražavaju pravu sliku stanja i on cijeni da je izišlo više od 80 posto sumješтана. Naime, prema posljednjem popisu ima 4.860 stanovnika, ali smatraju da je broj između 3.500 do 3.800 što znači negdje oko 1.000 stanovnika manje. Točan broj će se znati za nekoliko mjeseci kada se završi popis stanovništva, a možda će onda i izborna pravila za sljedeće izbore biti drugačija.

Kako se dogodilo da Mađari nemaju svog predstavnika u izvršnoj vlasti, objašnjava Kramarić:

»Imao sam dva protukandidata ali budući da sam uspio osvojiti više od 50 posto izabran sam u prvom krugu. Što se tiče općinskog vijeća, treba reći da načelnik ne može

funkcionirati ukoliko nema potporu općinskog vijeća, jer sve odluke koje su bitne za razvoj općine u vrijednosti više od 100.000 kuna moraju proći suglasnost općinskog vijeća. Naše vijeće broji 13 vijećnika, a kako bi se moglo funkcionirati potrebna je većina od sedam vijećnika. Lista HDZ-a, čiji sam nositelj bio, osvojila je pet vijećnika, i zajedno s našim dosadašnjim partnerom Samostalnom demokratskom srpskom strankom koja ima dva vijećnika i nezavisnom listom **Dénesa Sólye** koja predstavlja mađarski narod i koji je osvojio jedno mjesto u vijeću, imamo osam vijećnika i stabilnu većinu. Što se tiče zamjenika načelnika iz reda hrvatskog naroda, prošao je također kandidat s naše liste a protukandidat mu je bio nezavisni kandidat. Zakon je to pokušao urediti, ali ne baš na najbolji način. Zakonodavac je pretpostavio da će u općini gdje su Mađari većina iznjedrili svoga načelnika te im u izvršnoj vlasti nije osigurano mjesto već je osigurano onim narodima koji su u manjinskom položaju kao i u drugim općinama. Iako je ove godine protukandidat bio Mađar, nije uspio osvojiti načelničko mjesto pa Hrvati i Srbi imaju, sukladno Statutu i zakonima, zajamčenog zamjenika i to su sada **Stojan Petrović** iz Samostalne demokratske srpske stranke i predstavnik hrvatskog naroda **Ružica Batori** (HDZ)«.

Istarska županija: zastupljenost i uključenost na svim razinama

A na drugom kraju Hrvatske, u Istarskoj županiji, i talijanska nacionalna zajednica ima svoje predstavnike kako u gradovima i općinama tako i u županiji. Kandidati pripadnici talijanske manjine se određuju na temelju zakona unaprijed, a tamo gdje nemaju pravo birati zamjenika uo-

Jessica Acquavita

bičajeno je da pojedine stranke, osobito Socijaldemokratska partija i Istarski demokratski sabor, stavljaju na listu za zamjenika pripadnika talijanske nacionalne zajednice. Na lokalnim izborima u Hrvatskoj za zamjenicu župana Istarske županije iz redova talijanske nacionalne zajednice izabrana je **Jessica Acquavita**, s kojom smo razgovarali o proteklm izborima i dužnostima koje je očekuju.

»U Istarskoj županiji postoje zamjenici župana iz reda pripadnika talijanske manjine i zamjenici gradonačelnika

i načelnika koji se biraju od pripadnika talijanske nacionalne manjine. Zamjenica je jedna, a gradovi koji imaju po Statutu zamjenika su Pula, Umag, Buje, Vodnjan, Poreč, Pazin, Buzet, Grinj... U Labinu ne postoji zajamčeno mjesto, ali tamo na listi uz gradonačelnika bude uvijek i pripadnik talijanske manjine njegov zamjenik u paketu. Tako je određeno.«

Talijani nemaju svoju političku stranku u Hrvatskoj već su kandidati uglavnom nezavisni:

»Mi nemamo stranku koja nas predstavlja, imamo Talijansku uniju koja je jedini predstavnik talijanske zajednice, no kako ona nije stranka i svi smo nezavisni kandidati, koji mogu biti i simpatizeri ili članovi u nekoj stranci, no to je rijetko«, objašnjava Acquavita.

Zbog toga i neveliku kampanju financiraju iz vlastitih sredstava ili ponekada iz donacija, no i to je rijetko, dodaje naša sugovornica.

»Znalo se dogoditi da budu i kandidati iz neke stranke, SDP-a ili IDS-a koji uvijek vodi računa o zastupljenosti Talijana što se tiče vijeća u gradovima u kojima živi talijanska nacionalna zajednica i koji po Statutu imaju dvojezičnost. Pazi se da na listama budu zastupljeni pripadnici talijanske manjine pa tako i u vijećima. Ovisno o statutu, svako vijeće ima određeni broj talijanske manjine«, kaže Acquavita.

U pogledu svojih ovlasti i dužnosti kao zamjenice Istarske županije Acquavita kaže kako se one odnose primarno na pitanja vezana uz položaj talijanske nacionalne manjine.

»Prema zakonu, u stvari nemam velikih ovlasti jer nisam izabrana iz cjelokupne populacije već su za nas glasali samo pripadnici talijanske manjine. U Hrvatskoj 12.500 Talijana ima pravo glasa. Moje ovlasti su u dogovoru sa županom i bavim se svim pitanjima u svezi talijanske nacionalne manjine. Međutim, budući da se zakon promijenio pa imamo jednog zamjenika manje, imat ću i neke druge ovlasti u dogovoru sa županom, a u slučaju da treba ponovno na izbore ili se nešto dogodi da župan ne može vršiti svoje ovlasti, onda ga mijenjam«, kaže Acquavita.

Na koncu, pitali smo našu sugovornicu koliko su Talijani zadovoljni postojećim načinom izbora svojih predstavnika.

»Zadovoljni smo jer imamo predstavnike u svim tijelima regionalne samouprave, lokalnih samouprava, administrativnih jedinica gradova i općina. U županijskoj skupštini imamo i Vijeće talijanske manjine tako da su manjine i na taj način zastupljene, a što se tiče same županijske skupštine postoji i stalno radno tijelo – Komisija za pitanja i zaštitu prava talijanske autohtone nacionalne zajednice. Skupština se po Statutu mora, kada su pitanja od značaja za talijansku manjinu, konzultirati s tom Komisijom kao i s Vijećem talijanske manjine. Mi jesmo zadovoljni jer zastupljenost postoji na svim razinama i vodi se računa ne samo da bude zastupljenost Talijana u svim vijećima već i da se konzultiraju i sudjeluju u odlučivanju, pogotovo što se tiče ostvarivanja naših prava«, zaključuje Acquavita.

J. D.

Marija Martinović o odlasku iz Gibarca

Zamjena za kuću koju nisu ni vidjeli

»Sklopili smo ugovor o zamjeni kuće s ljudima iz Petrinje, a da kuću nismo ni vidjeli. Čovjek nije imao nikakve dokumente, samo svoju osobnu iz Krajine. Opisao je kuću riječima i tako je sastavljen ugovor«, kaže Marija Martinović

Marija Martinović je rođena u zemljoradničkoj obitelji u Sotu 1955. godine. Nakon završene Pedagoške akademije u Beogradu i prvog zaposlenja u Jameni, odlučila je udati se za **Ivicu** iz Gibarca s kojim danas ima dvoje odrasle djece, **Ivanu i Mladena**. Ponosna je i na svoje dvoje unučadi: **Ivana** koji ima 19 godina i **Ana Mariju**, 17 godina. Zajedno sa svojom obitelji živjela je u Gibarcu sve do 1995. godine kada je, kao i većina Hrvata, napustila svoje selo i preselila se u Hrvatsku. Danas živi u Čepinu.

Gibarc bez Hrvata

Prisjećajući se djetinjstva provedenog u Sotu Marija kaže da je to bilo vrijeme bez struje, voda se koristila iz bunara, odjeća se uglavnom šivala ili plela. U Sotu su živjeli Hrvati, Mađari, Slovaci, Rusini, a bilo je i nekoliko obitelji Srba. U više razrede u školu išli su učenici iz Molovina - Srbi, Bikić Dola - Rusini i Srbi iz Privine Glave.

»Svi smo se lijepo slagali, međusobno pomagali i nitko nije imao problema po nacionalnoj osnovi. Išlo se i u crkvu. Istina, učitelji su to često kritizirali, ali nisu mogli zabraniti. Sklapali su se i nacionalno mješoviti brakovi. Ljudi su bili zaposleni u šidskim tvornicama, na *Zaravni*, puno žena radilo je u Iloku u *Iteksu*. Svatko je imao i održavao svoje običaje. Imali smo dva kirbaja, za Ime Marijino i za svetu Katu. Ljudi su se međusobno pomagali, a svi poslovi bili su praćeni pjesmom i šalom«, prisjeća se Marija.

Taj složni život u Gibarcu prekinuo je rat i raspad nekadašnje države. Za Hrvate u Srijemu značilo je to da u svom kraju više nisu poželjni i da bi trebali otići.

»Preseljavanje u Hrvatsku počelo je početkom Domo-vinskog rata, kada su Srbi dolazili u naša sela u Srijemu i tražili kuće za zamjenu. Dogodila su se ubojstva dvije obitelji u Kukujevcima. Ubijena su dva čovjeka u Sotu, noću su gorjela guvna sa slamom i sijenom. Braća **Abjanovići** iz Morovića su odvedeni od kuće i nikada se nisu vratili. Do 1995. godine iz Gibarca se odselilo pola stanovnika. Teško je bilo živjeti u selu kada su došli novi stanovnici, koji su imali svoj način života. Odmah su iz-

mijenjena imena ulica Matije Gupca, Stjepana Radića i maršala Tita, kao i ime nogometnog kluba. Organizirali su bojkot da ne pošalju djecu u školu, jer zaboga, kako će im Hrvatica učiti djecu i spremati užinu. Za to sam saznala, te sam upoznala upravu škole. Ne znam tko je spriječio taj bojkot, ali jedan organizator došao je prvog školskog dana te školske 1994./95. godine, ispričavao se, čak doveo bolesno dijete, koje je primalo injekcije. Ni tada nisam mislila otići. Bila sam našoj djeci i učiteljica i majka i trudila se da ne osjete probleme kroz koje smo u selu prolazili«, prisjeća se Marija tih teških godina.

Oni koji nisu otišli do 1995. godine iselili su se nakon vojno-redarstvene akcije *Oluja*.

»Neki su našli kuće za zamjenu, pa su odmah tamo otišli. Mnogi nisu, pa su vlakom s najnužnijim stvarima otišli u Hrvatsku. Netko kod rodbine, netko u nepoznato. Mi nismo mogli tu noć nikuda otići, jer moj suprug nije

imao pasoš. Primio nas je jedan naš dobar prijatelj Srbin da kod njega prespavamo. Kod njega smo proveli još tjedan dana dok nismo mogli otići i na tome mu neizmerna hvala. Sutradan je policija vratila one koji nisu otišli svojim kućama. Toga dana sklopili smo ugovor o zamjeni kuće s ljudima iz Petrinje, a da kuću nismo ni vidjeli. Čovjek nije imao nikakve dokumente, samo svoju osobnu iskaznicu iz Krajine. Opisao je kuću riječima i tako je sastavljen ugovor. Iz Gibarca je tada otišla i druga polovica stanovnika, a ostalo je četrdesetak kuća s desetak kompletnih obitelji, a ostalo su bili uglavnom stariji supružnici ili po jedna osoba. Mi smo tada došli u Petrinju, nakon puno problema i komplikacija ušli u kuću i legalizirali ugovor. Nakon tri godine zamijenili smo drugu kuću koju smo imali u Gibarcu za kuću u Čepinu, gdje smo i sada«, kaže Marija.

U rodni kraj prvi puta je ponovno došla 2001. godine kada je na obiteljsku vizu otišla na sprovod suprugovom stricu.

Prilagodba na novi život

Trebalo je neko vrijeme da se obitelj navikne na novu sredinu, novi život, nauči hrvatski jezik, koji se u Srijemu mogao čuti samo u crkvi.

»Brzo smo morali učiti kako bismo mogli negdje raditi. Danima sam proučavala *Razlikovni rječnik srpskog i hrvatskog jezika*. Preko hrvatskog Crvenog križa dobili smo pomoć u hrani i novcu, ali to je bilo samo za početak. Ubrzo sam počela raditi u jednoj trgovini mješovitom robom. Težak je to bio posao, malo plaćen, ali trebalo je živjeti. Moj suprug je dobio posao u pošti sljedeće godine. Nosio je poštu u 23 sela motorom, pa je nekim danima prelazio i više od 70 kilometra. Poslije tri godine ja sam došla na kratku zamjenu u školu u Josipovac, nakon toga u Ivanovac. U Ivanovcu sam dobila posao za stalno i tu sam ostala 23 godine do mirovine. Suprug je dobio premještaj u Osijek, pa u Čepin, gdje je radio do mirovine. Kćerka je nakon preseljenja pošla u Sisak u treći razred Kemijsko-tehničke škole. Brzo je stekla dobre prijatelje. U Petrinji je završila višu školu i postala odgojitelj predškolske djece. Sin Mladen bio je osnovac, učenik petog razreda. U razredu je bilo djece koja su došla iz Bosne, a bio je jedan dječak iz Platičeva, s kojim se lijepo sla-

Srijem ostao u srcu

»Što reći? Hrvati u Srijemu bili su miran i vrijedan narod, koji nije davao povoda da ih se zastrašuje, muči i protjeruje, jer u Srbiji nije bio rat. Teško je bilo otići zauvijek iz svog kraja. Ali, ako je tako moralo biti, nakon svega svi smo se snašli i živimo svoj život, stekli smo nove prijatelje, dokazali se tko smo. Donijeli smo svoje običaje i način života u nove krajeve. Mi znamo reći da su nas iz Srijema mogli istjerati, ali Srijem iz našeg srca nitko nam ne može uzeti«, kaže Marija.

gao. S njegovim roditeljima smo postali kumovi. Mladen je osmi razred nastavio u Čepinu. U Osijeku je završio srednju elektrotehničku školu. Oboje su danas zaposleni, zasnovali su svoje obitelji. Sin se još uz svoj posao bavi i poljoprivredom«, kaže Marija i s ponosom dodaje da su djeci usadili ljubav prema rodnom kraju i tradiciji.

»Volimo svi zajedno otići u Srijem. U zavičaj obavezno odlazimo za Svi svete. Tamo su nam sahranjeni preci, moj otac, mnogi naši prijatelji i rodbina. Dolazim na sprovode svojoj rodbini i prijateljima. U Sotu još imam rođenu tetu i bratića, ujaka, sestričnu, prijatelja iz djetinjstva, pa i mojih učenika. Sve manje je mladih ljudi koji me poznaju kad dođem. Puno je mojih vršnjaka pomrlo. U Gibarcu živi teta moga supruga, te dvije moje dobre prijateljice. Nekad, kad je to moguće, odlazim za kirbaj u Gibarac. Zahvaljujući društvenim mrežama kćerka održava kontakte s nekoliko prijateljica iz srednje škole, s kojima se družila u Srijemskoj Mitrovici«, kaže naša sugovornica.

Zavičajna udruga *Gibarac* kontinuirano djeluje od 1996. godine. Kako navodi Marija, kada su tek došli u Hrvatsku, svima im je na neki način bila potrebna pomoć oko integracije u nove sredine, jer su u početku bili raseljeni u oko 60 mjesta.

»Imamo članova i iz drugih mjesta iz Srijema, koji nemaju svoje udruge. Ime našeg Gibarca pronijeli smo cijelom Hrvatskom nizom nastupa od Tovarnika, do Zagreba i Polača. Sudjelovali smo na brojnim manifestacijama, a posebno smo ponosni na sudjelovanje na Međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu. Sve što radimo, radimo kako bi bar djelić svoje tradicije usadili u naše mlade naraštaje«, kaže Marija.

S. D.

FOTO: Marko Todorov (Cropix)

Kristijan Staničić, direktor Hrvatske turističke zajednice

Vodeća zemlja Mediterana

Intervju vodila: Zlata Vasiljević

» **O**dmor u Hrvatskoj? Dobar izbor! Fascinanti krajolici, usamljene plaže, originalna ribarska mjesta, slikoviti lučki gradovi i jedinstveni otočni svijet s 1.200 otoka očekuju vas duž hrvatskog Jadrana! To Hrvatsku čini izvrsnom destinacijom za odmor na plaži, ali i na aktivnom odmoru uz razgledavanje grada, vodene sportove ili iskustva u prirodi u nacionalnim parkovima. Prekrasne šljunčane i stjenovite plaže, mirne uvale za kupanje i tirkizno bistra voda čine zemlju na Sredozemnom moru rajem za tražitelje sunca. Zlatni rat na otoku Braču jedna je od najpoznatijih plaža u Hrvatskoj. Poseban vrhunac očekuje odmor na Makarskoj rivijeri: šljunčana plaža Punta rata u Brelima jedna je od najljepših svjetskih plaža!«,

dio je teksta kojim njemačka tvrtka TUI, jedna od najvećih turističkih korporacija na svjetskoj razini na svojoj službenoj internetskoj stranici predstavlja Hrvatsku. Je li to dovoljno da se nakon popuštanja mjera, otvaranja država i granica i turistički sektor vrati u normalu, što se poduzima da se turisti vrate u svoja omiljena ljetovališta na hrvatskom Jadranu i kakve su projekcije za ovu turističku sezonu? Izvjesno je da će ona biti uspješnija od 2020., ali ipak daleko od rekordne 2019. godine kada je Hrvatska imala oko 110 milijuna noćenja. O tome smo razgovarali s direktorom Hrvatske turističke zajednice **Kristijanom Staničićem**.

► **Prošla godina bila je u znaku pandemije, ograničenog kretanja, a među sektorima koji su trpje-**

U ovoj godini očekujem bolji turistički rezultat od lanjskog, odnosno očekujemo realizaciju oko 60 posto rezultata iz 2019. godine, kada je ostvareno rekordnih 20 milijuna dolazaka i gotovo 110 milijuna noćenja. Turisti iz Srbije preferiraju smještaj kod domaćina, u vlastitim nekretninama i hotelima, a od destinacija najčešće posjećuju Istru, Kvarner i Splitsko-dalmatinsku županiju, dok su vodeće destinacije Rovinj, Zagreb, Poreč, Pula i Mali Lošinj

li najviše štete svakako je imao turizam. Koliko je prošla turistička sezona bila lošija od prijašnjih godina i što se tiče dolazaka turista i ostvarenog prihoda od turizma?

Do pojave globalne pandemije koronavirusa hrvatski turistički sektor ostvarivao je kontinuirani rast prometa. Tako je u 2019. godini u Hrvatskoj ostvareno rekordnih 20 milijuna dolazaka i gotovo 110 milijuna noćenja. Početak prošle godine bio je sasvim normalan, u siječnju i veljači smo ostvarili vrlo dobre rezultate, a najave za ostatak godine bile su izvrsne. Međutim, tijekom ožujka se dogodila globalna pandemija koja je dovela do zaustavljanja turističkog prometa i kretanja u cijelom svijetu. Unatoč brojnim izazovima i preprekama, u prošloj smo godini ostvarili više od 54 milijuna noćenja, odnosno 50 posto rezultata iz rekordne 2019. i tako zauzeli poziciju vodeće turističke destinacije na Mediteranu. S obzirom na okolnosti, to je vrlo dobar rezultat koji potvrđuje dobru poziciju naše zemlje na međunarodnom turističkom tržištu. Naši vjerni gosti ocijenili su nas sigurnom, dobro pripremljenom i kvalitetnom turističkom destinacijom. Vezano uz ostvarene prihode od putovanja i turizma od stranih turista u 2020. godini, prema podacima Hrvatske narodne banke, oni su bili 54 posto manji od ostvarenih prihoda u 2019., odnosno iznosili su 4,8 milijardi eura.

► Tko je imao najviše štete među onima koji su u turizmu i jesu li imali dovoljno kapaciteta da izguraju lošiju sezonu i pripreme se za 2021. godinu?

Pošteđenih uglavnom nema, ali među najpogođenijima ovom globalnom pandemijom u turističkom sektoru su svakako turoperator i agencije, a s velikim su se problemima suočile i aviokompanije. Kada govorimo o Hrvatskoj, naša je Vlada još u prošloj godini odigrala važnu ulogu u očuvanju radnih mjesta i zadržavanja likvidnosti u sektoru. Usvojen je čitav niz kvalitetnih mjera i programa za pomoć, od kreditnih linija i potpora za plaće do raznih financijskih rasterećenja i naknada za fiksne troškove poslovanja. Procjenjuje se kako je mjerama Vlade RH, vrijednim oko 10 milijardi kuna, tijekom 2020. godine uspješno sačuvano više od 630 tisuća

radnih mjesta u oko 107 tisuća poduzeća. Sektor turizma i dalje ima snažnu podršku i jakog partnera u Vladi RH te ćemo svi zajedno uložiti maksimalne napore s ciljem daljnjeg očuvanja gospodarstva i radnih mjesta, odnosno s ciljem što bržeg oporavka hrvatskog turizma.

► U 2021. godinu ušli smo također s koronom, mjerama socijalnog distanciranja, pa usprkos tome obećava li prva polovina godine?

U Hrvatskoj je u razdoblju od 1. siječnja do 13. lipnja 2021. ostvareno oko 1,5 milijuna dolazaka i 5,9 milijuna noćenja, što u odnosu na isto razdoblje lani predstavlja rast od 56 posto u noćenjima. Iz navedenoga možemo zaključiti kako ćemo u ovoj godini postići bolji turistički rezultat od lanjskog, odnosno očekujemo realizaciju oko 60 posto rezultata iz rekordne 2019. godine. Naravno, sve će prvenstveno ovisiti o epidemiološkoj situaciji u Hrvatskoj i na nama najvažnijim tržištima zbog čega je prioritet daljnje odgovorno ponašanje svih naših građana i turističkih djelatnika te pridržavanje svih propisanih mjera. Sigurnost, dobra epidemiološka situacija, jasni protokoli prelaska granica, kao i osigurane pretpostavke za siguran boravak gostiju u Hrvatskoj, u ovim su okolnostima postali osnovni preduvjet za realizaciju turističkog prometa.

► Što Hrvatska turistička zajednica poduzima da bi vratila ili privukla nove turiste?

Hrvatska turistička zajednica od samog početka pandemije provodi niz aktivnosti koje za cilj imaju promociju turizma u zemlji i svijetu, odnosno pozicioniranje Hrvatske kao atraktivne, kvalitetne, sigurne i dobro pripremljene turističke destinacije. U promotivnom smislu kontinuirano smo prisutni na nama najvažnijim turističkim tržištima, a sigurnost posebno naglašavamo kroz projekt i kampanju *Safe stay in Croatia* koju provodimo na deset europskih tržišta. U projekt se do sada uključilo oko 16.000 turističkih subjekata koji posluju uz pridržavanje svih propisanih epidemioloških mjera i najviših sigurnosnih standarda. U tijeku nam je pozivna kampanja na 12 tržišta *Trust me, I've been there* kojom goste pozivamo da svoj odmor provedu upravo u našoj

zemlji. Dodatno, kroz kampanju *Croatia, your new office* Hrvatsku predstavljamo kao poželjnu destinaciju za rad i život digitalnih nomada, a kampanja je prvenstveno usmjerena na tržišta SAD-a, Kanade i Velike Britanije. Također, različitim kanalima komunikacije informiramo partnere, inozemne medije i potencijalne turiste o uvjetima ulaska u Hrvatsku i epidemiološkim mjerama koje su na snazi u našoj zemlji. Dobro smo pripremljeni za ovogodišnju turističku sezonu. Veći dio naših turističkih djelatnika je procijepljen, olakšali smo uvjete prelaska granice, a na razini destinacija organizirani su brojni punktovi za testiranje turista.

► **Osim gostiju iz zapadnoeuropskih zemalja, čini se da Hrvatsku sve više posjećuju turisti iz Češke, Slovačke... Koliko su to brojni gosti?**

Turisti iz Češke, Slovačke i Poljske tradicionalni su gosti Hrvatske te se nalaze među vodećih deset emitivnih tržišta prema ostvarenom turističkom prometu. Tijekom pandemijske 2020. godine važnost ovih tržišta dodatno se povećala zbog prijašnje upoznatosti s Hrvatskom i njenom turističkom ponudom, kulturološke bliskosti te dostupnosti Hrvatske i lakoće putovanja u Hrvatsku vlastitim prijevoznim sredstvom. Tako su ova tržišta posljedično zauzela jako dobre pozicije u prošloj godini, primjerice s tržišta Poljske ostvarili smo 4,6 milijuna noćenja u 2020., odnosno Poljska se svrstala na 3. mjesto naših najvažnijih stranih emitivnih tržišta. Češka se s 3,5 milijuna noćenja pozicionirala na 4. mjesto, a Slovačka s 1,1 milijun noćenja na 8. mjesto. Vjerujem kako ove godine možemo očekivati još veći broj gostiju iz Češke i Slovačke, budući da će mnogi od njih u našu zemlju stići i putem željezničke linije *RegioJeta*, koja Prag, Brno, Bratislavu i Budimpeštu direktno povezuje sa Zagrebom, Rijekom i Splitom. U prošloj je godini prometovala linija od Praga do Rijeke, te je u nepuna tri mjeseca prevezeno više od 60 tisuća putnika, a prosječna popunjenost linija iznosila je odličnih 90 posto pa dobre rezultate očekujemo i u ovoj godini.

► **Koliko je Hrvatska privlačna turistima iz Vojvodine/Srbije? Imaju li omiljene dijelove Jadrana? Povećava li se broj dolazaka ovih turista?**

U 2020. godini s tržišta Srbije ostvareno je oko 80 tisuća dolazaka i preko 600 tisuća noćenja što je oko 50 posto noćenja ostvarenih u 2019. godini. Također, u dosadašnjem dijelu 2021. ostvareno je 23.462 dolazaka i 119.260 noćenja što predstavlja rast od 31 posto u dolascima i u noćenjima u odnosu na isto razdoblje u 2020. Gledano prema vrstama smještajnih objekata, gosti iz Srbije preferiraju smještaj kod domaćina, u vlastitim nekretninama i hotelima, a od destinacija najčešće posjećuju Istru, Kvarner i Splitsko-dalmatinsku županiju, dok su vodeće destinacije Rovinj, Zagreb, Poreč, Pula i Mali Lošinj. Također, prema istraživanju TOMAS Hrvatska 2019., glavni motivi posjeta turista iz Srbije su odlazak na more, priroda, gradovi te posjet obitelji i prijateljima. Prema istom istraživanju, glavne aktivnosti turista iz Srbije tijekom odmora u Hrvatskoj su plivanje, razgledanje gradova i odlazak u restorane.

► **U odnosu na druge turističke odrednice – Italija, Španjolska, Grčka... što je prednost Hrvatskog primorja?**

Prije svega, sama činjenica da se naša zemlja u prošloj godini pozicionirala kao vodeća destinacija Mediterana pokazuje kako smo percipirani kao destinacija u koju turisti imaju povjerenje te ju smatraju poželjnom, sigurnom i dobro organiziranom u svim segmentima ponude. Našu zemlju odlikuje odlična prometna dostupnost, prekrasna priroda, jedinstveno more, bogatstvo kulturno-povijesnih znamenitosti, široka ponuda smještaja, a trenutno i povoljna epidemiološka situacija, dostupnost svih nužnih sadržaja za turiste te maksimalni angažman svih turističkih radnika u kreiranju atmosfere sigurnosti i povjerenja u naš turistički proizvod. Sve navedeno svrstava nas u sam vrh destinacija koje se u ljetnoj sezoni nalaze u najužem izboru potencijalnih turista.

► **Hrvatski turizam mi obično percipiramo kao turističku ponudu Jadrana, međutim i mnogi kontinentalni dijelovi grade uspješne turističke priče. Nama je najbliža Baranja, pa koliko je ona atraktivni dio turističke ponude Hrvatske?**

Budući da turisti uslijed globalne pandemije više nego ikad prije traže destinacije koje još uvijek nisu visoko komercijalizirane te koje nude autentičnost i mogućnost osame, za Hrvatsku se u takvom kontekstu pruža prilika za dodatnom afirmacijom i promocijom pojedinih dijelova zemlje i turističke ponude, poput kontinentalne Hrvatske, među njima i Slavonije i Baranje. Baranja ima sve predispozicije za dodatni razvoj ruralnog turizma, koji je u pandemijskim okolnostima postao posebice tražen turistički proizvod. Gostima se u Baranji nudi mogućnost osame, odmor i uživanje u čistoj prirodi, domaće uzgojena hrana, jedinstveni doživljaji, autohtona iskustva, vrhunski domaćini i kvalitetna usluga. Upravo s ciljem predstavljanja konkretnih ponuda ruralnog turizma i poticanja na istraživanje manje poznatih ruralnih destinacija pokrenuli smo veliku promotivnu kampanju za ruralni turizam *Doživi domaće. Istraži ruralnu Hrvatsku!* i vjerujem kako ćemo kroz nju dodatno potaknuti sve domaće turiste, ali i goste iz okolnih zemalja da otkriju sve čari naše kontinentalne turističke ponude.

► **Osim Baranje, i drugi dijelovi kontinentalne Hrvatske sa svojim specifičnostima mogu biti zanimljiva odredišta. Kako ste zadovoljni turističkom ponudom tih regija, zainteresiranošću lokalnog stanovništva? Može li se izdvojiti neki primjer kao primjer dobre i uspješne prakse?**

Turistička ponuda kontinentalne Hrvatske doista se kontinuirano razvija, a destinacije poput Međimurja, Zagorja, Like i Gorskog kotara, Slavonije i Baranje, ali i unutrašnjosti Istre ili dalmatinskog zaleđa bilježe sve veći broj posjeta tijekom cijele godine. Prednost ovih krajeva Hrvatske je ta što nisu ovisni o ljetnoj sezoni, odnosno jednako su atraktivni i zanimljivi u svim godišnjim dobima pa upravo tu vidimo ogroman potencijal za razvoj turizma u razdobljima pred i posezone. Nadalje,

gosti željni aktivnog odmora, zdravstvenog turizma, ali i ljubitelji dobre eno-gastronomije u tim regijama mogu pronaći bogatu i raznoliku ponudu, brojne sadržaje i mogućnosti za provođenje odmora, uživanje na svježem zraku i u netaknutoj prirodi. U prošloj godini, u suradnji s Ministarstvom turizma i sporta, pokrenuli smo projekt »Tjedan odmora vrijedan« kroz koji smo u jednom tjednu listopada domaćim gostima omogućili posjet različitim dijelovima Hrvatske po puno povoljnijim cijenama. U 2020. godini domaće tržište dalo je snažan doprinos u postignutim rezultatima s visokim udjelom od 20 posto u ukupno ostvarenim noćenjima, a vjerujemo da će i u godinama ispred nas domaći gosti ostvarivati sve značajniji turistički udio.

► **Što bi još trebalo poduzeti da se turistička ponuda digne na višu razinu? Što su problemi koje bi trebalo riješiti?**

Ako želimo imati kvalitetni turizam i želimo da nam se gosti vrate i iduće godine, moramo ulagati u važne infrastrukturne projekte i našim posjetiteljima omogućiti maksimalno visoku kvalitetu boravka, kao i brojne aktivnosti i sadržaje za provođenje odmora. U odnosu na razdoblje od prije desetak godina smanjen je stupanj

vezivanja Hrvatske uz motiv sunca i mora, a poraslo je vezivanje uz posjete gradovima i odmor u prirodi, što potvrđuje uspješnu diversifikaciju ponude i sve bolju tržišnu poziciju hrvatskog turizma. Vjerujem da samo kroz ciljana ulaganja u kvalitetu i razvoj turističke ponude možemo zadržati vodeću turističku poziciju, budući da danas gosti više nego ikad prije traže dobivenu vrijednost za novac. Cilj nam je zadržati dobru poziciju na bliskim, europskim tržištima s kojih ostvarujemo najviše noćenja, ali i ojačati promet s dalekih tržišta, koji je značajno oslabljen uslijed globalne pandemije.

► **Planira li se promocija hrvatske turističke ponude u Srbiji?**

Smanjen turistički promet i prihodi ostvareni od turizma u 2020. godini rezultirali su i smanjenim budžetom kojeg Hrvatska turistička zajednica ima na raspolaganju za promociju turizma. Upravo iz tog razloga u provedbi promotivnih aktivnosti tijekom 2021. godine primarno ćemo se fokusirati na emitivna tržišta s kojih se u Hrvatskoj ostvaruje najveći turistički promet. Veselimo se svim inozemnim gostima koji znaju da ih u Hrvatskoj čeka ugodan odmor i raznolika turistička ponuda.

Park prirode Papuk

Zelena oaza Panonskog mora

Papuk je 2007. godine zbog vrijednog geološkog naslijeđa upisan na UNESCO listu kao dio europske i svjetske asocijacije geoparkova

Glavno obilježje istočnog dijela Hrvatske, Slavonije, su nizijske ravnice, a iz te ravnice, koja je nekad bila dno Panonskog mora izdižu se planine do gotovo tisuću metara nadmorske visine. Jedna od tih planina je i Papuk gdje se nalazi Park prirode Papuk, koji obuhvaća prostorno najveći dio planine i zauzima površinu od 336 četvornih kilometara (33.600 hektara). Zaštićen je 1999. godine zbog izuzetno velike geološke i biološke raznolikosti te vrijedne kulturno-historijske baštine. Sadrži formacije stijena izuzetnog geološkog značaja. Stijene su stare i više od 600 milijuna godina i među najstarijima su u Hrvatskoj. Papuk je 2007. godine zbog vrijednog geološkog naslijeđa upisan na UNESCO listu kao dio europske i svjetske asocijacije geoparkova.

Najljepša planina u Slavoniji

Zastupnički dom Hrvatskog državnog sabora donio je Zakon o proglašenju Parka prirode Papuk 1999. godine. Područje ovog Parka prirode predstavlja geološki najraznolikije područje u ovom dijelu Hrvatske. Slijedom europskih i svjetskih inicijativa u zaštiti vrijedne geološke baštine stvorene su asocijacije kao što su Europska mreža geoparkova, te Svjetska mreža geoparkova. Park prirode Papuk postao je članom Europske mreže parkova i Svjetske mreže geoparkova 2007. kao prvi geopark iz Hrvatske. »Osnovna zadaća Javne ustanove Park prirode Papuk je upravljanje ovim područjem na način da se posebna pažnja obraća na održavanje ravnoteže između ciljeva njegovih prirodnih i kulturoloških vrijednosti, s jedne strane, i želja te potreba lokalnog stanovništva koje ovdje živi i radi, s druge strane. Glavni ciljevi definirani u upravljanju su zaštita i očuvanje biološke raznolikosti vrsta i značajnih staništa te geološke i kulturne baštine zaštićenog područja. Također, posebno važni ciljevi su postavljeni kroz prizmu očuvanja i zaštite u smislu održivog korištenja prirodnih dobara – šumarstvo, lovstvo, kamenolomi, vodno gospodarstvo, drugi korisnici te suradnje s lokalnom zajednicom, ali i međunarodnom suradnjom. Zaštita i očuvanje biološke raznolikosti vrsta i značajnih staništa posebno su raščlanjeni kroz aktivnosti i mjere za pojedina staništa i vrste – šumska, travnjačka, vodena i podzemlje. Također, kao

zasebni ciljevi su definirani posjećivanje, rekreacija, edukacija i promidžba zaštićenog područja. Naravno da je poseban aspekt u aktivnostima dan i zaštiti geološke baštine zbog iznimnog geološkog bogatstva područja, ali i statusa prvog geoparka u Hrvatskoj«, kaže voditeljica odjela za organizaciju i posjećivanje ovog geoparka **Maja Jurlina**.

Zaštićena park-šuma

Omiljeno izletište na planini Papuk je Park šuma Jankovac: puna svježine i romantike uvijek je bila privlačna ljubitelju prirode, planine i mira. Idealna kombinacija gustih stabala, bistrih izvora i neodoljivih slapova odavno je omiljeno planinarsko odredište.

»Grofova poučna staza, što je naziv po voćinskom vlastelinu **Josipu Jankoviću**, izgrađena je u najljepšem dijelu Park šume Jankovac uz planinarski dom, Jankovačka

jezera i slap Skakavac. Stube, pješački drveni mostići i rukohvati, koje smo postavili na stazi, posjetiteljima omogućuju pristup najljepšim prizorima Jankovca. Uz stazu smo postavili i poučne table sa sadržajima koji objašnjavaju pojedine prirodne ili kulturno-povijesne zanimljivosti uz koje staza prolazi. Prije nego što je Papuk proglašen

Parkom prirode, Jankovac je bio zaštićen prirodni rezervat – park-šuma. Ime je dobio po Josipu Jankoviću, pripadniku slavonske vlastelinske obitelji, prvom čovjeku koji je spoznao estetske i krajobrazne vrijednosti te doline. Uredio je šetnicu oko dva umjetna jezera koja je dao iskopati, te uklesao stubu u kamenu koje vode do najvećeg slapa u Slavoniji, 35 metara visokog slapa Skakavac. Zbog izuzetnih prirodnih ljepota, biološke i geološke raznolikosti koje nigdje više ne možemo naći u Slavoniji, Jankovac je 1955. godine proglašen zaštićenom park-šumom. Park-šuma bogata je hladnim izvorima i bistrim potocima, a okružena stoljetnom bukovom šumom. Od ulaza u dolinu do špilje Maksima Bojanića, na udaljenosti od samo 400 m, saže-

ne ljepote na inovativan način. Osobita ciljna skupina su i djeca i mladi te znanstvenici kojima prezentacije i izložci Kuće Panonskog mora služe kao alat u nastavi i potpora u učenju i izradi seminarskih, maturalnih, diplomskih i znanstvenih radova.

Obilazak Kuće Panonskog mora koncipiran je tako da počinje uvodnom prezentacijom o životu na našem Planetu, fosilima – na koji se način sačuvaju i što nam pričaju o nekadašnjem okolišu, s posebnim osvrtom na živi svijet Panonskog mora. Prezentacija završava igrom u pijesku obale Panonskog mora, na interaktivnom podu dvorane.

»Na prvom interaktivnom ekranu simuliran je položaj Papuka, izmjena jezera, mora i drugi događaji od prije 18

ta je i vidljiva gotovo 400 milijuna godina stara geološka prošlost Jankovca«, kaže Maja Jurlina i ističe kako je omiljeno izletište i Orahovačko jezero koje je umjetno jezero, a nalazi se u podnožju planine Papuka, nedaleko od Ružice grada. »Glavno je i najposjećenije odredište Orahovice tijekom ljetnih dana. Nastalo je 1961. godine kad se gradio umjetni nasip. Iako je umjetno, ima vlastite prirodne izvore na planini koji omogućuju da u jezero stalno dotječe svježa voda.«

Na Papuku su izgrađeni i planinarsko-turistički objekti, jedan od njih je Planinarski dom Jankovac koji je smješten u Parku prirode Papuk na 475 metara nadmorske visine. Ugostiteljski objekt okružen je šumom, netaknutom prirodom, čistim zrakom i prostranom livadom. Objektom upravljaju Hrvatske šume, a iz bogate gastronomske ponude izdvajaju jela od divljači te svježu pastvu.

Priče zapisane u stijenama

Kuća Panonskog mora je posjetiteljsko-edukacijski centar Parka prirode Papuk, otvoren 2019. godine i kroz sadržaje u unutarnjem i vanjskom prostoru prezentiraju prirod-

milijuna godina do danas. Nadalje, obrađuje se kroz interakciju s posjetiteljem i priča što je sve plivalo u Panonskom moru, a što saznajemo preko fosila izložene zbirke. Tako je u nekadašnjem Panonskom moru plivalo više vrsta morskih pasa, kao i najveća izumrla vrsta 20-metarski morski pas megalodon, miocenski kitovi i dupini, ali i druge vrste riba kao što je orada i druge vrste koje srećemo u današnjim morima. Ispod morske površine bujao je život na grebenima u toplim, plitkim morima s mnoštvom fosila koralja, mahovnjaka, školjkaša, ali i drugih stanovnika grebena kao što su rakovi i tropska riba kirurg. Na morskom dnu živjeli su i morski ježinci, puževi, školjke – prave ostrige, a na obali su upijali tople zrake Sunca morske medvjedice o kojima znamo iz kostiju pronađenih u sedimentu Panonskog mora. Naslage sedimentata nam pričaju i da je rječna delta utjecala u Panonsko more, negdje na području današnjeg sela Vrhovci, da su kopnom tumarali miocenski nosorozi i praslonozi, a u jezerskim sedimentima su sačuvani ostaci riba, slatkovodnih školjaka te lišća biljaka iz tog davnog vremena«, kaže na kraju naša sugovornica.

Zvonko Sarić

Polaganje državne mature u Hrvatskoj

Olakšice za buduće brucoše

Ove godine posebne upisne kvote raspisane su na sveučilištima u Zagrebu, Osijeku, Zadru, Splitu i Veleučilištu u Vukovaru, te ih ima dovoljno

Državna matura u Srbiji, kada su u pitanju maturanti srednjih škola, izostat će i ove godine, no, po najavama trebala bi naredne školske godine ući u redoviti sustav obrazovanja.

Kako državne mature u Srbiji nema, tako oni koji žele studirati u Hrvatskoj, a nemaju osigurane posebne upisne kvote moraju polagati državnu maturu u Hrvatskoj.

Matura se provodi polaganjem ispita obaveznog dijela (hrvatski jezik, matematika i strani jezik) i izbornog koji ovisi od fakulteta, odnosno željenog smjera.

Državna matura i/ili upisne kvote

Kada su u pitanju maturanti iz Vojvodine, ove godine se prijavilo dvadesetak maturanata koji planiraju studirati u Hrvatskoj, a da bi se upisali na studij u Hrvatskoj postoje dva načina koja nam je pojasnila predsjednica Odbora HNV-a za obrazovanje **Margareta Uršal**.

»Maturanti koji su državljani Hrvatske imaju pravo na polaganje državne mature, ali i mogućnost upisa na fakultet putem posebnih upisnih kvota, ako ih određeni fakultet posjeduje. Za one koji nisu državljani Hrvatske, a jesu Hrvati (što moraju dokazati) imaju mogućnost upisati fakultet putem posebnih upisnih kvota. Posebne upisne kvote se ostvaruju putem Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske uz podnošenje propisane dokumentacije koja obuhvaća prijavni obrazac, kratak životopis, presliku valjane putne isprave, dokaz o prebivalištu izvan RH i rodni list s upisanom nacionalnom pripadnošću«, kaže Uršal i dodaje kako su ove godine posebne upisne kvote raspisane na sveučilištima u Zagrebu, Osijeku, Zadru, Splitu i Veleučilištu u Vukovaru, te da ih ima dovoljno.

Prvi ispiti državne mature su već započeli, a do kraja lipnja će svih šest maturanata, koliko ih se prijavilo, obaviti sve ispite koji su propisani za određeni fakultet, odnosno smjer.

Polaganje i smještaj u Osijeku

Budući da državna matura podrazumijeva nekoliko ispita, učenici se prijavljuju u najbliže mjesto prebivališta,

odnosno u ovome slučaju u Osijek.

»Svi naši maturanti odlaze u Osijek, a tome je prethodilo prijavljivanje u sustav obrazovanja u Hrvatskoj. HNV je za maturante ove godine osiguralo smještaj u Učeničkom domu Trgovačke i komercijalne škole **Davor Milas**, i to zahvaljujući Osječko-baranjskoj županiji, koja će financirati smještaj i hranu za spomenutih šest maturanata. Imali smo izuzetnu suradnju s ravnateljicom spomenute škole **Sandrom Brajnović**, a naše buduće studente je dočekala ravnateljica doma **Mirjam Džalto**. Ono što smo dodatno osigurali jest jedan antigenski test za maturante s ovog teritorija u Zavodu za javno zdravlje Subotica, zahvaljujući intenzivnoj komunikaciji s dr. **Nebojšom Bohuckim** koji nam je i prošle i ove godine pomogao u tome«, kaže Uršal.

O odlasku na polaganje državne mature razgovarali smo s maturanticom **Josipom Kujundžić**, koja planira upisati Filozofski fakultet, smjer psihologija u Zagrebu.

»Psihologija je posljednjih godina popularan smjer, pa je samim time i velika konkurencija. Stoga sam odlučila polagati državnu maturu, koja se odvija tijekom cijelog lipnja i zbog toga je pomalo zahtjevnja. Kako ne bismo svako malo morali putovati u Osijek, HNV nam je osigurao smještaj u domu u kom su nas lijepo primili. Osiguran nam je smještaj i sva tri obroka. Dobra strana je što imam mir za učenje i nemam nikakvih drugih obveza koje bi me ometale pri učenju. Pomalo se osjećam kao turist, budući da, kada ne učim, šetam i razgledam Osijek«, kaže Josipa.

Kada se maturanti upišu na fakultete i službeno postanu brucoši, imaju mogućnost aplicirati za smještaj u studentskim domovima, kao i za stipendije. Po riječi Margarete Uršal postoje tri vrste stipendija, a to su STEM stipendije (koje obuhvaćaju znanost, tehnologiju, inženjerstvo i matematiku), zatim one koje raspisuje Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske i treća instanca je Središnji državni ured za Hrvate izvan RH koja iznosi mjesečno 700 kuna i koja pokriva smještaj i hranu.

Ž. V.

In memoriam:

Zvonko Tadijan

(1961. – 2021.)

Utorak, 15. lipnja, preminuo je **Zvonko Tadijan**, prosvjetni i kulturni djelatnik iz Sonte.

Rođen je 1961. godine u Sonti, gdje je završio osnovnu školu. Srednju medicinsku školu, farmaceutski tehničar, završio je u Somboru. Na Prirodno-matematičkom fakultetu u Novom Sadu diplomirao je 1986. godine i stekao zvanje diplomirani biolog. Za vrijeme studija u više navrata nagrađivan je za uspjeh, a objavljeno mu je nekoliko radova u zbornicima radova iz ekologije. Objavljivao je članke u reviji za ljubitelje prirode Zov. Radio je kao profesor biologije u osnovnim i srednjim školama u Apatinu, Bosanskom Novom, Vrbovcu, Stanišiću i Prigrevici, a bio je više godina ravnatelj OŠ *Ivan Goran Kovačić* u Sonti. Od 2006. sudjeluje u projektu *Urbani šokci Šokačke grane* iz Osijeka. U zbornicima je objavio više tekstova o šokačkim Hrvatima iz Sonte i Podunavlja (*Suvremena kretanja i perspektive podunavskih Hrvata-Šokaca, Tambura*

i tamburaši među sončanskim Šokcima, Voda i zemlja u životu bačkih Šokaca). Autor je knjige *Šokačke narodne nošnje* u Bačkoj (KPZH Šokadija, 2011.)

Bio je dugogodišnji predsjednik Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata Šokadija iz Sonte. Također, bio je vijećnik Hrvatskog nacionalnog vijeća (saziv od 2010. do 2014. godine) te član Upravnog odbora NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice. Otac je dvoje djece.

H. R.

Natječaj za najbolju pjesmu *Preprekovog proljeća* 2022.

HKUPD *Stanislav Preprek* iz Novog Sada raspisao je natječaj za najbolju pjesmu *Preprekovog proljeća* 2022. Pravo sudjelovanja imaju svi građani Republike Srbije i Republike Hrvatske, te iz inozemstva, koji pišu na hrvatskom jeziku ili na nekom od njegovih dijalekata. Tema pjesme je slobodna.

Autori mogu poslati do tri neobjavljene pjesme, a uz to trebaju navesti svoje puno ime i prezime, broj telefona i adresu, te priložiti svoju fotografiju i kratak životopis. Pjesme pod pseudonimom neće biti objavljene, kao ni ulomci iz većih pjesama, ili već objavljeni radovi te radovi poslani na druge natječaje.

Pjesme se ne honoriraju. Pjesme slati na e-mail adresu: natjecaji.stanislav.preprek@gmail.com pri čemu u rubrici *subject* treba naznačiti PREPREKOVO PROLJEĆE 2022 – ime i prezime autora.

Rok za slanje pjesama je do 1. rujna 2021. godine. Uredništvo zbirke pjesama *Preprekovo proljeće* 2022. odabrat će najbolje radove za istoimenu zbirku koja će biti tiskana u nakladi Udruge, te će tročlani žiri rangirati prve tri pjesme. Na promociji zbirke pjesama *Preprekovo proljeće* 2022., predviđenoj za travanj 2022. godine, uz prigodni program članova HKUPD-a *Stanislav Preprek*, prvoplasirane tri pjesme pročitat će nagrađeni autori.

Blagoslov križa u Kukujevcima

Za obnovu crkve još desetak godina

»Crkva će nakon završenih radova biti u izvornom obliku. Ovo su elementi barokne građevine i unutra su sačuvani lijepi barokni detalji. Ako uspijemo ovim tempom nastaviti radove, vjerujem da ćemo u narednih deset godina obnoviti cijelu crkvu«, istaknula je projektantica Nevenka Vidić

Za župljane Kukujevaca, one koji su ratnih devedesetih otišli iz svoga mjesta, one koji su ostali, ali i za cijelu Srijemsku biskupiju 11. lipnja, blagdan Presvetog Srca Isusova, bio je povijesni dan. Nakon radova koji su trajali dvije godine završena je prva faza rekonstrukcije župne crkve Presvetog Trojstva u Kukujevcima. Novu kupolu i križ blagoslovio je srijemski biskup mons. **Đuro Gašparović** u prisustvu pomoćnog biskupa Đakovačko-osječke nadbiskupije mons. **Ivana Ćirića**, župnika domaćina **Nikice Bošnjakovića**, te svećenika Srijemske biskupije **Ivice Živkovića** i **Ivana Rajkovića**.

Tehnički zahtjevan posao

Podrška i novčana pomoć za obnovu pristigla je i od mons. dr. **Đure Hranića**, Đakovačko-osječkog nadbiskupa i mons. dr. **Marina Srakića**, nadbiskupa u miru, Zavičajne udruge *Kukujevci*, župana Vukovarsko-srijemske

županije **Bože Galića**, Ministarstva kulture Republike Srbije, te Hrvatske katoličke župe Bl. Alojzije Stepinac iz Salzburga. Glavni projekt rekonstrukcije crkve urađen je uz suglasnost Zavoda za zaštitu spomenika kulture u Srijemskoj Mitrovici. Prva faza rekonstrukcije tornja započela je 20. kolovoza 2019. godine, a ugovorena cijena radova bila je skoro 117.000 eura. Do tog iznosa nedostajalo je još dodatnih 48.000 eura, što je uz pomoć donatora i osigurano. Novac za izradu križa od inox materijala i izradu jabuke-kugle, u iznosu od 2.200 eura, donirali su Kukujevčani, braća **Ivica** i **Milan Cindrić** koji danas žive u Hrvatskoj i Kukujevčanka, baka **Eva Pavičić**, koja je donirala 1.440 eura za pozlatu jabuke-kugle.

Širina crkve do ulice je 22 metra, duljina objekta je 48 metara, koliko iznosi i visina tornja. S postavljenom kupolom i križem visina crkve je sada 51 metar. Projekt je rađen na osnovu fotografije iz 1932. godine, dok ranije nije bio porušen. Projekt rekonstrukcije crkve Presvetog Trojstva izradila je inženjerka arhitekture u poduzeću **Šidprojekt Nevenka Vidić**.

»Bio je ovo zahtjevniji projekt, s obzirom na to da je, osim višetonske dizalice, bila potrebna izuzetna preciznost prilikom postavljanja. Unutrašnjost crkve i sam glavni brod crkve su uništeni u Drugom svjetskom ratu kada je ona minirana. U samom tornju je skeletni armirano betonski sustav s 12 armiranih masivnih betonskih stupova i šest armiranih punih betonskih ploča. Sve je to urađeno kako bismo došli do visine koja je potrebna i kako bismo stabilizirali postojeće zidove. Ovo je izuzetno zahtjevan objekt i izuzetno zahtjevan posao. Na naše zahtjeve Ministarstvu kulture i informiranja dobili smo pozitivan odgovor. Prošli smo na njihovom natječaju i morali smo sami osigurati 80 posto potrebnih sredstava. To smo uspjeli uz pomoć Đakovačko-osječke i Srijemske biskupije i župljana. Jednim dijelom radove je financiralo

i Ministarstvo vjera. Javna nabava je provedena 2019. godine i procijenjena vrijednost rekonstrukcije tornja s PDV-om je 19,2 milijuna dinara. Ovo što je urađeno mali je dio, jer slijede radovi na glavnom brodu crkve. Crkva će nakon završenih radova biti u izvornom obliku. Ovo su elementi barokne građevine i unutra su sačuvani lijepi barokni detalji. Ako uspijemo ovim tempom nastaviti radove, vjerujem da ćemo u narednih deset godina obnoviti cijelu crkvu«, istaknula je Vidić.

Vjera u kompletnu obnovu

Dobrodošlicu biskupima, svećenicima i svim prisutnima uputio je župnik domaćin Nikica Bošnjaković, izražavajući zadovoljstvo što je na župnoj crkvi u Kukujevcima završena prva faza rekonstrukcije. Riječi zahvale uputio je i srijemski biskup mons. Gašparović.

»Puni radosti skupili smo se u Kukujevcima da Bogu darujemo ovaj križ s kupolom za crkvu Presvetoga Trojstva. Zato ga ponizno zamolimo da bude uz nas svojom milošću, te svojom silom blagoslovi ovaj križ i kupolu. Neka nam ovaj križ bude znak na crkvi da je Isus Krist prisutan u njoj. Križ je poziv na pokajanje i preduvjet za uskrsnuće i uskrsnu slavu. Također, to je mjesto nade, mjesto propovijedanja i ono što je najvažnije mjesto spasenja. I evo danas križ je znak Kristove prisutnosti u ovoj crkvi u Kukujevcima. Znamo koliko je nastradala ova crkva i koliko su nastradali župljani iz ove župe. Dugo je vremena čekala na svoju obnovu. Iako su mnogi postavljali pitanje za koga je obnavljamo, mi smo odgovorili da ovu crkvu obnavljamo za Boga, ali i za vjernike koji su ovdje ostali i za sve one koji dolaze u ovu crkvu. Ovo

je povijesni dan za sve nas. Koliko će njena kompletna obnova trajati, ne znamo. To će ovisiti od sredstava koje dobijamo od donatora i vjerujemo da će ih biti dovoljno. Ovo je i za našu biskupiju i za naše vjernike, kako one koji su ovdje ostali tako i one koji su prisilno otišli odavde, veliki događaj.«

Među prisutnima bili su i članovi Zavičajne udruge *Kukujevcima*. Od dana osnutka udruge, 1998. godine, oni su počeli uplaćivati doprinose za obnovu crkve.

»U Kukujevcima je ostao samo mali broj stanovnika hrvatske nacionalnosti, koji nisu bili u mogućnosti prikupiti dovoljno sredstava za obnovu crkve. Naši članovi su insistirali da se uključe. Otvorili smo namjenski račun, počeli sakupljati novac isključivo za obnovu crkve. Drago nam je da je prva faza rekonstrukcije završena. Mi volimo doći u svoj rodni kraj, posjetiti svoju crkvu, jer to nam je sve što nam je ostalo ovdje. Završetak prve faze rekonstrukcije nam daje nadu da će crkva biti kompletno obnovljena«, kazala je predsjednica udruge **Tatjana Rigo**.

Proslava u Šidu

Proslava je nastavljena svečanom misom u župnoj crkvi Presvetog Srca Isusova u Šidu u povodu obilježavanja crkvenog goda župe Šid i 11. obljetnice HKD-a Šid. Misno slavlje je predvodio pomoćni biskup Đakovačko-osječke nadbiskupije Ivan Čurić u zajedništvu sa srijemskim biskupom mons. Gašparovićem, domaćinom vlč. Bošnjakovićem i svećenicima iz Srijemske biskupije i grkokatoličkim svećenicima iz šidske općine. U svojoj propovijedi, obraćajući se vjernicima iz Šida i susjednih filijala, pomoćni biskup Čurić im je poželio da dublje i cjelovitije razumijevaju i prihvaćaju život, te da vedra srca s Kristom snažnije žive svoje svagdane, ne sumorni, prazni i besciljni nego puni radosne nade da žive zemaljski put koji struji prema punini vječnoga života što nam dariva jedini Bog.

Svečanost misnoga slavlja uveličali su članovi HKD-a Šid obučeni u narodne nošnje. Nakon svete mise za sve prisutne upriličeno je druženje u župnom dvorištu.

S. D.

Dužijanica 2021. – sjećanje na Justiku Skenderović Lešinu (I. dio)

Žena s jasnom vizijom

Podaci govore da je između dva svjetska rata Katoličko divojačko društvo brojalo oko 600 članica * U arhivu Katoličkog divojačkog društva postoji dokument, točnije narudžbenica barjaka koji je bio poručen iz Austrije

U druga bunjevačkih Hrvata *Dužijanica* je 14. lipnja obilježila 50. obljetnicu smrti **Justike Skenderović Lešine** (1889. – 1971.), prve predsjednice Katoličkog divojačkog društva i prve organizatorice *Dužijanice*. Udruga je sjećanje na zaslužne pojedince uvrstila u svoj program, a također je u planu napraviti popis osoba koje su s ljubavlju i zahvalnošću radile za *Dužijancu*.

Sveta misa za pokojnicu služena je u vjeronaučnoj dvorani (zbog radova u crkvi) župe sv. Roka u Subotici, a slavili su je župnik spomenute župe i predsjednik UBH-a *Dužijanica* mons. dr. **Andrija Anišić** i kapelan vlč. **Dražen Skenderović**.

Sjećanje na teta Justiku

Nakon misnoga slavlja, poštivaoci i rodbina Justike Skenderović posjetili su njeno vječno počivalište koje se nalazi u crkvenom dijelu groblja sv. Petra i Pavla (Bajsko groblje), a vijenac od žita, kao jedan od simbola *Dužijanice*, kao i cvijeće na grob su prinijeli **Katarina Skenderović** (rođaka Justike) i lanjski bandaš **Josip Šarčević**. Direktor UBH-a *Dužijanica* **Marinko Piuković** govorio je o Justikinom djelovanju i radu i postavljenim temeljima za *Dužijancu*, dok je mons. Anišić predvodio obred blagoslova groba.

Stihove pjesme *Svi smo ednog oca dica*, koju je od Justike dobio na dar, pročitao je **Vlatko Vidaković**, te je istaknuo kako je ona sada prvi put javno izvedena, a da je primjerak original, odnosno pisan njenom rukom. Pjesma je nastala prigodom dolaska papinog izaslanika u Suboticu i proglašenjem Subotičke biskupije 1968. godine.

Justika Skenderović rođena je 27. ožujka 1889. godine u uglednoj obitelji Skenderović Lešinoj, od oca **Ivana** i majke **Marge**, rođene **Prčić**. Imala je stariju sestru **Janju** i mlađu **Mandu**, te tri brata: **Julija**, **Antuna** i **Mihajla**. Djetinjstvo je provela na salašu na Pavlovcu, a pučku školu je završila u Subotici, u današnjoj školi **Matko Vuković** koju su u njeno vrijeme zvali *Rundovska*.

Kao mlada, u obitelji je naučila raditi vez – šling, a radila ga je cijeloga života. Bila je veoma nježna i krhoga zdravlja, te ju je 1910. godine opća anemičnost odvela u Crikvenicu na oporavak.

70. rođendan Justike Ostrogonac, rođ. Skenderović (vlasništvo Marinko Piuković)

Justika se udala za **Gabora Ostrogonca** i nakon deset godina braka rodilo im se dijete, koje je preminulo u ranoj dobi.

Neposredno poslije udaje izbio je Prvi svjetski rat i bračni par je za vrijeme rata živio u Mađarskoj, u Tompi, na posjedu obitelji Ostrogonac.

O Justiki Skenderović se nije puno govorilo i pisalo, ali ovo je bio povod da o njenom životu i radu, o onome što se zna porazgovaramo s Marinkom Piukovićem, koji se posvetio istraživanju ove velike i za naš narod značajne žene.

Uvijek kada se govori o *Dužijanci*, a osobito o njenoj povijesti, prva poveznica je svećenik **Blaško Rajić**, a Justika je nekako ostajala po strani. Brojni dokumenti i svjedočenja govore da je ona bila ta koja je imala viziju i želju za stvaranjem *Dužijanice* kao javne proslave u crkvi.

Prva predsjednica

»Justika Skenderović Lešina bila je kulturni poslanik, kazivala je i bilježila bunjevačke narodne pjesme, a i sama

Blagoslov barjaka Katoličkog divojačkog društva 1912. godine (vlasništvo Marija Brejar, rođ. Skenderović)

ih je pisala. Od pjesama nešto je predala prof. **Amaliji Kulešević**, nešto je darovala **Anti Sekuliću**, a dio pjesama iza nje ostao je njenoj bližnjoj obitelji. Kao mlada djevojka iskazivala je veliki potencijal, svjesna potrebe za uključivanjem u nova zbivanja, tražila je organizacijski oblik koji bi ženskoj bunjevačkoj mladeži omogućio djelovanje u društvenom, a prije svega u kulturnom i javnom smislu», kaže Piuković i pojašnjava kako je Justika 1911. godine otišla kod svećenika Blaška Rajića s prijedlogom da se osnuje društvo za bunjevačku žensku mladež u Subotici.

Njeni razlozi za osnutak su bili uvjerljivi: bunjevačka mladež nema kamo, nema mjesta za zabavu, za igru. U mađarska društva ih ne primaju, a djevojke niti znaju mađarski govoriti. Župnik Blaško Rajić (uz suradnju i pomoć **Matije Celatinca** i **Béle Mészárosa**) prihvatio je prijedlog, te je 1911. godine osnovano Katoličko divojačko društvo, a prva predsjednica bila je Justika Skenderović Lešina.

»Ona je bila žena s jasnom vizijom. Po svemu sudeći bila je aktivna vjernica, svjesna potrebe što i kako raditi s katoličkim curama. One nisu imale svoje mjesto u društvu i samim time se rodila ideja da bi se organizirano trebala voditi briga o mladim Bunjevkama. Ako se osvrnemo samo na kratko u povijest ili točnije u 1911. godinu, žene nisu imale prava koja danas imaju, i meni osobno je fascinantno kako je ona sve to izgurala u takvom okruženju. Općenito se znalo da su muškarci bili upućivani na školovanje, i to u puno većem postotku u odnosu na žene. Žene su na neki način bile zakinite, bila im je uskraćena mogućnost obrazovanja. Ali Justika je ovdje vidjela mogućnost da se te žene koje žele biti aktivistice uključe u rad i organizaciju. Pokazala je da su ipak naši ljudi bili svjesni da i žene mogu pridonijeti i u društveno-kulturnom i vjerskom pogledu. Podaci govore da je između dva svjetska rata, kada je društvo bilo u najjačoj snazi, Katoličko divojačko društvo brojalo oko 600 članica. To je

zaista imponantna brojka, pa i za današnje uvjete», priča Piuković.

Divojački barjak iz Austrije

Katoličko divojačko društvo je registrirano 1912. godine, a po fotografijama možemo vidjeti da je već tada bilo veliko interesiranje za njime. Zanimljiv podatak iznio je Marinko Piuković, koji govori da je u arhivu Katoličkog divojačkog društva pronašao dokument, točnije narudžbenicu barjaka koji je bio poručen iz Austrije. *Divojački barjak* se i danas čuva u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske i iznosi za Tijelovsku procesiju, a za njim su uvijek išle djevojke obučene u bunjevačku narodnu nošnju. Justika je u svom radu imala veliku podršku obitelji, a da su oni često bili nosioci važnih funkcija svjedoči podatak da je njena mama Marga Skenderović 1912. godine bila kuma na blagoslovu spomenutog barjaka. Tom prigodom novi barjak je nosio Justikin brat Antun Skenderović.

Mogli bismo reći kako je 1911. godina bila prijelomna, jer iste te godine je prvi puta *Dužijanica* izašla iz tajnovitosti salaša, te je proslavljena u crkvi, kao veličanstvena zahvala.

»Justika je s idejom oko proslave *Dužijance* došla kod Blaška Rajića i rekao bih da je to bio spoj razmišljanja dvoje mladih ljudi. Rajić kao mladi svećenik je prihvatio takvu ideju i zapravo su *Dužijancu* donijeli u crkvu, među ljude. To je za mene jedinstveno. Očito je da su se njih dvoje dobro poznavali i prije nego je Rajić došao u župu, jer u njegovim spisima on navodi da je ideja nastala prije nego je postao župnikom u župi sv. Roka u Subotici. Nitko nije mogao ni sanjati, a vjerujem ni ona sama, da će iz toga proisteći *Dužijanica* koju mi ove godine slavimo 111. puta», govori Marinko Piuković.

(nastavak slijedi)

Ž. Vukov

Učenici generacije cjelovite nastave na hrvatskom jeziku

Najbolji među najboljima

Tko će biti učenici generacije u cjelovitoj nastavi na hrvatskom jeziku u OŠ *Matko Vuković* i OŠ *Ivan Milutinović* znali smo još prošle godine. Naša nagađanja su se i ostvarila. Ako ste samo malo pratili naš tjednik u protekle četiri godine, imena koja slijede bi vam mogla biti poznata. Pisali smo ih u brojnim izvješćima s raznih natjecanja. Bilo da je u pitanju matematika, fizika, kemija, biologija, hrvatski jezik, tambura, sport... oni su uvijek bili u samome vrhu.

Andrija Mandić i Matija Ivković Ivandekić

Danas, s ponosom stoje ispred svojih škola, kao najbolji – učenici generacije: **Andrija Mandić** kao učenik generacije u OŠ *Matko Vuković* i **Matija Ivković Ivandekić** kao učenik generacije u OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice.

Nastavljamo skupa

Razgovor s dvojicom mladih, pametnih, skromnih dečki čuvali smo za kraj školske godine da i po službenim protokolima budu proglašeni najboljima. Sada to jesu, a ono što je pred njima jest i dodjela nagrade HNV-a *Crvena kravata*, koja se dodjeljuje najboljem učeniku svih hrvatskih odjela. Možda bi ove godine trebale biti dodijeljene dvije kravate!

Zanimljiv je podatak da su Andrija i Matija skupa išli u vrtić *Marija Petković-Sunčica*, a kasnije su se razdvojili u školi, ali samo osnovnoj, jer su obojica usporedo za-

vršila i nižu Muzičku školu – smjer tambura, ali Andrija A-basprim, a Matija E-prim, obojica u klasi prof. **Vojislava Temunovića**. Skupa su svirali u orkestru HGU-a *Festival bunjevački pisama*, te u komornom tamburaškom sastavu *Kockice*, a dalje će školovanje (srednju školu) obojica nastaviti na općem smjeru u Gimnaziji *Svetozar Marković* u Subotici.

Andrija Mandić

»Puno je uzbuđenja ovih dana, ali osjećaj da sam završio osnovnu školu je drugačiji od svih dosadašnjih. Poseban je osjećaj biti učenik generacije. Imam dojam da su mi osjećanja pomiješana. Tu su radost i sreća, pa i ponos, ali i iščekivanje polaganja male mature, upis... Završio sam jedno veliko poglavlje i zadovoljan sam kako je sve prošlo. Rad i trud su se isplatili«, priča nam Andrija, koji pojašnjava da od predmeta najviše voli prirodne znanosti, i to matematiku, fiziku, geografiju, a osim tambure, koju smo već spomenuli, Andrija je trenirao i plivanje, a dugo godina je sudjelovao i na natjecanjima u šahu, te i u tome ostvario izuzetne rezultate.

Andrija je rekao i da mu je brzo prošlo ovo osmogodišnje školovanje, te da se sada priprema za nove izazove. Uz osnovnu školu, Andrija je pohađao i nižu Muzičku školu, pa smo ga pitali kako je moguće sve sustići, dvije škole, učenje, vježbanje instrumenta, brojne izvannastavne aktivnosti i pri tome biti najbolji. Iako smo znali odgovor, Andrija ga je samo potvrdio.

»Bitna je samo dobra organizacija i efikasno učenje i onda se sve stigne. Sudjelovao sam i na Subotičkom oratoriju, Susretu ministranata, a inače sam redoviti ministrant u katedrali, a kada dobro rasporedim vrijeme, stignem se i družiti s prijateljima i igrati igrice i biti na društvenim mrežama«, otkrio nam je Andrija tajnu uspjeha, ali i to da je imao uvijek veliku podršku obitelji.

Matija Ivković Ivandekić

Vrlo slična situacija je i kod Matije, sreća i ponos.

»Sretan sam što sam završio osnovnu školu i što se moj trud isplatio. Puno je truda, rada, učenja, ali i lijepih trenutaka iza mene. Nekako se osjećam zadovoljno i ispunjeno na kraju. Sada je sve nekako zaokruženo. Sretan sam što sam proglašen za đaka generacije u svojoj školi, to sam želio i na tome puno radio, a sve vrijeme sam imao i veliku podršku moje obitelji«, priča Matija koji također više voli prirodne znanosti, a da je to točno pokazao je osvojenim rezultatima.

Matiju smo također mogli vidjeti s tamburom u ruci, u orkestru i kao solista, pa i u ulozi koncert majstora. Iako

se ne bavi nekim sportom, na školskom natjecanju se dokazao i u atletici. Nakon osnovne škole planira upisati Gimnaziju, opći smjer na hrvatskom jeziku.

Tajnu uspjeha otkrio nam je i Matija:

»Mislim da je u svemu ključna organizacija. Ono što je također bitno jest učiti bez odgađanja, pa ne doći u situaciju da se nakupi puno gradiva. Ako je vrijeme dobro raspoređeno, stignem se i družiti, igrati igrice, ići na njivu pomagati didi, voziti traktor... «

Osim postignutog uspjeha i završetka dvije škole, Matija i Andrija vole poljoprivredu; Andrija redovito pomaže tati oko poljoprivrednog gospodarstva, a Matija pomaže didi.

Nakon srednje škole, bar kako sada razmišljaju, Andrija bi volio upisati Poljoprivredni fakultet, a Matija kaže da ga privlači fakultet strojarstva, točnije robotike, a razmišlja i da usporedo pokuša pravo.

Otkrili su nam da ne razmišljaju previše o nagradi koja je pred njima (*Crvena kravata*). Vjerujem da ćete se i vi složiti ako kažem da su oni već obojica pobjednici. Ako sumnjate u napisano, onda pročitajte rezultate koje su postigli u protekle četiri godine. Da bi dospjeli do višeg ranga natjecanja, moraju imati neko od prva tri mjesta na nižem rangu. Donosimo samo uspjehe ostvarene na najznačajnijim natjecanjima.

Ž. Vukov

Andrija Matković

V. razred

MATEMATIKA: – I. mjesto na okružnom natjecanju

BIOLOGIJA: – III. mjesto na općinskom natjecanju

ŠAH: – I. mjesto na općinskom natjecanju

TAMBURA: – Festival vojvođanske tambure I./7 mjesto

VI. razred

MATEMATIKA: – II. mjesto na okružnom natjecanju

– Međunarodno matematičko natjecanje *Klokan bez granica* – diploma

ŠAH: – II. mjesto na općinskom natjecanju

TJELESNO (plivanje): – I. mjesto na okružnom natjecanju

– Plasman i sudjelovanje na republičkom natjecanju

TAMBURA: – Festival vojvođanske tambure II./1 mjesto

LIKOVNO: – III. mjesto – natječaj *Njive djetinjstva*

VII. razred

MATEMATIKA: – II. mjesto na općinskom natjecanju

– Plasman na okružno natjecanje

BIOLOGIJA: – III. mjesto na općinskom natjecanju

– Plasman na okružno (nije održano zbog korone)

FIZIKA: – III. mjesto na općinskom natjecanju

– Pohvala na okružnom natjecanju

GEOGRAFIJA: – Plasman na općinskom (nije održano zbog korone)

TAMBURA: – Festival vojvođanske tambure I./1 mjesto (orkestri)

VIII. razred

MATEMATIKA: – II. mjesto na okružnom natjecanju

HRVATSKI JEZIK: – III. mjesto na okružnom natjecanju

– I. mjesto na republičkom natjecanju

TAMBURA: – I. mjesto komorni sastav *Kockice* – Grand Prix i zlatna medalja

Matija Ivković Ivandekić

V. razred

MATEMATIKA: – Sudjelovanje na okružnom natjecanju

– Matematičko natjecanje *Misliša*

TAMBURA: – I. mjesto (solo) Festival vojvođanske tambure

– I. mjesto (orkestar) pokrajinsko natjecanje

– I. mjesto (solo) republičko natjecanje

– I. mjesto (solo) međunarodno natjecanje

BIOLOGIJA: – I. mjesto na školskom natjecanju

VI. razred

MATEMATIKA: – I. mjesto na okružnom natjecanju

– Matematičko natjecanje *Misliša*

– Međunarodno matematičko natjecanje *Klokan bez granica* – diploma

FIZIKA: – II. mjesto na općinskom natjecanju

TAMBURA: – I. mjesto (solo) Festival vojvođanske tambure

– I. mjesto (orkestar) na pokrajinskom natjecanju

– I. mjesto (solo) na republičkom natjecanju

– I. mjesto (orkestar) na republičkom natjecanju

– I. mjesto (solo) na međunarodnom natjecanju

LIKOVNO: – III. mjesto Likovni natječaj *Njive djetinjstva*

VII. razred

BIOLOGIJA: – sudjelovanje na općinskom natjecanju

MATEMATIKA: – III. mjesto na općinskom natjecanju

– Sudjelovanje na okružnom natjecanju

FIZIKA: – III. mjesto na općinskom natjecanju

KEMIJA: – I. mjesto na općinskom natjecanju

ATLETIKA: – I. mjesto na okružnom natjecanju

TAMBURA: – I. mjesto (solo) Festival vojvođanske tambure

– I. mjesto (orkestar) na pokrajinskom natjecanju

VIII. razred

MATEMATIKA: – I. mjesto na okružnom natjecanju

– Matematičko natjecanje *Misliša*

FIZIKA: – II. mjesto na općinskom natjecanju

KEMIJA: – Sudjelovanje na općinskom natjecanju

ATLETIKA: – III. mjesto na okružnom natjecanju

HRVATSKI JEZIK: – II. mjesto na republičkom natjecanju

TAMBURA: – I. mjesto (solo) srebrna medalja međunarodno natjecanje

– I. mjesto (komorni sastav) – Grand Prix i zlatna medalja

– I. mjesto (solo) na republičkom natjecanju

Naši gospodarstvenici (XLVII.)

Tim za uspjeh

U monoštorskoj obitelji Francuz tri su generacije koje rade složno; baka Pavka, snaha Marija, sin Stipan i unuk Davor. Svatko ima svoj dio posla i svatko doprinosi ovoj obiteljskoj priči o uspješnom gospodarstvu koje se bavi s nekoliko poljoprivrednih poslova

Stipan je od djetinjstva bio angažiran na obiteljskom gospodarstvu. Čak i u vrijeme kada je bio uposlen u nekadašnjoj Zemljoradničkoj zadruzi u Monoštoru u isto vrijeme radio je i na svom imanju. Sada je angažiran samo na svom imanju, što zahtijeva mnogo truda i rada jer je proizvodnja raznovrsna. U stočarskoj proizvodnji primat ima proizvodnja prasadi i godišnje se na ovom gospodarstvu proizvede više od 100 komada. Na 20 jutara vlastite zemlje Stipan uzgaja klasične ratarske kulture koje koristi u vlastitoj stočarskoj proizvodnji krmača, prasadi, ali i rasne peradi. Uz to, ova obitelj bavi se proizvodnjom začinske paprike, dinja i lubenica.

»Krmače i proizvodnja prasadi isključivo su moja obveza i u taj posao se samo iznimno netko drugi miješa. Situacija u poljoprivredi je takva da se proizvodnja stalno mora unaprjeđivati, mora se ulagati. Za potrebe proizvodnje začinske paprike izgradili smo dvije sušare, kupili traktor. U proizvodnji paprike, lubenica i dinja glavni je

sin, ali svi smo tu da pomognemo. Moglo bi se reći da ga pratim u tom poslu«, kaže Stipan.

U većini poslova koje danas obitelji **Francuz** radi koristi se struka i znanost, kako bi se planiralo kvalitetnije, racionalnije, isplativije. Zasluga je to **Davora**, diplomiranog inženjera stočarstva. Bez obzira na to što je uposlen u poduzeću koje se bavi stočarskom proizvodnjom njegovo prvo interesiranje je proizvodnja začinske paprika te lubenica i dinja.

»Uz potporu oca dodatno sam osuvremenio proizvodnju lubenica i dinja kroz proizvodnju rasadnog materijala u plastenicima, uvođenjem sađe pod foliju, sustava za zalijevanje, te kupnje mlina za papriku. Primjena znanosti, velika pažnja i briga za usjeve uvjeti su za kvalitetan rod. Uspjeti i opstati može se samo ako tržištu, kupcima ponudite kvalitetu. Moguće je i širiti proizvodnju, ali to ima smisla samo ako se i zadrži kvaliteta, jer ono što je najvažnije je prodati uspješno i naplatiti«, kaže Davor.

Četiri generacije u istoj proizvodnji

I ovog proljeća, kao i prijašnjih godina, na obiteljskom gospodarstvu zasijano je jutro lubenica i jutro paprike. Davor s ponosom kaže da su oni u selu ostali jedini proizvođači lubenica.

»Proizvodnja lubenica nije kao nekada, sada je bitno što prije pojaviti se na tržištu, jer tada je i cijena najbolja. Nije problem prodati i kada rod stigne kasnije, jer znaju kupci da naše lubenice nisu kalemljene. Ni mi u selu više nemamo konkurencije, jer smo ostali jedini proizvođači. Nekada se 20-30 obitelji bavilo tim poslom, a sada smo ostali jedino mi. Nismo odustali, jer je uz proizvodnju paprike ovo kod nas generacijski posao. Radio je to pradjed, djed i baka, moji roditelji i sada ja zajedno s njima«, priča Davor.

Proizvodnja lubenica počinje sjetvom krajem ožujka ili početkom travnja, a u svibnju je rasad spreman za iznošenje vani. Ovog proljeća zasađeno je oko 2.500 struka.

»Rasad proizvodim u mini plasteniku. On se poslije sadi na njivu, pod foliju, razvučen je sustav kap po kap i polijeva se kanalskom vodom, što je bolje od bunarske zbog optimalnije temperature«, pojašnjava ovaj mladi proizvođač.

Prve lubenice obično se beru polovinom srpnja, ali će, kako kaže Davor, ove godine to biti malo kasnije, jer su zbog hladnog proljeća lubenice na njivu iznijeli dva tjedna kasnije.

Na proizvodnji lubenica zaradi se više nego u klasičnom ratarstvu, ali i više je i rada i ulaganja. Uz lubenice, Francuzi su i poznati proizvođači paprike, što je također posao naslijeđen od prijašnjih generacija. Papriku, kao i lubenice, siju na jednom jutru. Kako kaže Davor, to su

površine koje uz minimalno angažiranje radnika i mobe mogu uraditi sami. Nisu jedini proizvođači paprike u selu, ali se i u ovoj proizvodnji mogu pohvaliti da je to posao koji održavaju kroz četiri generacije.

Drže se klasičnog načina sušenja i mljevenja, pa su tako na ovom gospodarstvu dvije sušare na loženje i mlin na kamen.

»Drugačije je kada se melje na kamen nego na običnoj krupari. Dobije paprika boju, masnoću, mora se mljeti sa sjemenom koje joj daje tu masnoću. I to je prava poznata monoštorska paprika«, kaže Davor.

Ženska posla

U ovoj obiteljskoj gospodarskoj priči nezaobilazne su i baka **Pavka** i njena snaha **Marija**, ili kako je svi u selu znaju **Marika**. Za sedamdesetomogodišnju baku Pavku i danas ima posla. Ne onog teškog što je radila nekada već onih lakših poslova u »stražnjem« dvorištu – nahraniti perad i dati joj vode, a kad dođe doba kad se paprika osuši, onda i »štipkanje paprika« (odvajanje peteljke od tijela paprika te odstranjivanje kvarljivih plodova).

»Danas je 'štipkanje' isključivo ženski posao i da nema pedantnih ženskih ruka, kvalitetne mobe i pravih nadničara, naša paprika sigurno ne bi imala vrhunsku kvalitetu«, kaže baka Pavka i uz osmijeh dodaje da su to trenutci kad se na jednom mjestu, u razgovoru, pretresu sva prošla, sadašnja i buduća događanja u mjestu. U mnogim poslovima svekrvu nasljeđuje snaha Marija. Rad u plasteniku i rad na njivi spadaju u njen djelokrug posla. Uz one uobičajene kućanske poslove i Marija je u selu poznata i kao vrsna majstorica za torte i koleče.

Ž. Š.

Vaištanci u Drenovcima

DRENOVCI – Članovi HKU-a *Antun Sorgg* iz Vajske bili su subotu u Hrvatskoj na radnom sastanku s pročelnikom za poljoprivredu Vukovarsko-srijemske županije **Andrijom Matićem** i tajnikom ZAKUD-a te županije **Stjepanom Đurkovićem**.

Na sastanku su bili predsjednik vaištanske udruge **Mladen Šimić**, dopredsjednik HNV-a za Podunavlje **Željko Pakledinac** i pučki pjesnik **Josip Dumendžić Meštar** iz Bođana. Oni su ovom prigodom nazočili otvorenju manifestacije *Dani kulena, sira i vina* te natjecanju u vožnji dvoprega *Konji bijeli* u Babinoj Gredi. Također, bili su i na 40. sjelu pučkih pisaca u Đeletovcima, na kojem je svoje pjesme govorio i Josip Dumendžić Meštar.

A. Š.

Predstavljanje monografije o srijemskim Hrvatima u Hrtkovcima

HRTKOVCI – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata predstaviti će monografiju *Identitet srijemskih Hrvata kroz prizmu tradicijske baštine* večeras (petak, 18. lipnja) u Hrtkovcima, u prostorijama tamošnjeg župnog ureda, s početkom u 18.30 sati.

Ovo kapitalno djelo tiskano je 2020. godine u sunakladi Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, FF-pressa i ZKVH-a, a plod je rada dviju generacija studenata etnologije i kulturne antropologije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u okviru kolegija *Prakse terenskih istraživanja* čija je nositeljica prof. dr. sc. **Milana Černelić**.

Hrtkovčanima će biti predstavljen i projekt virtualne arhivske zbirke *Baština Hrvata u Srbiji* na međunarodnoj suradničkoj digitalnoj platformi *Topoteka* (<https://hrvatisrbija.topoteka.net/>) te će biti pozvani da se uključe u ovu platformu i tako sačuvaju i predstave javnosti vlastitu kulturnu baštinu preko fotografija i sličnih predmeta.

Godišnji koncert HKPD-a Jelačić u Novom Sadu

NOVI SAD – HKPD *Jelačić* priređuje svečani godišnji koncert koji će biti održan u nedjelju, 20. lipnja, u amfiteatru Sportskog i poslovnog centra *Vojvodina* (SPENS) u No-

vom Sadu, u 18 sati. Na koncertu će nastupiti mješoviti zbor, klape, tamburaške sekcije i solisti, članovi petrovaradinske hrvatske udruge, kao i gosti, zbor župe Presvetog Trojstva iz Srijemskih Karlovaca. Ulaz je slobodan.

M. T.

Predstavljanje novih knjiga Marije Šeremešić

MONOŠTOR – U nedjelju, 20. lipnja, u etno kući *Mali Bodrog* u Monoštoru, bit će održano predstavljanje dviju knjiga **Marije Šeremešić** – svojevrsnog turističkog vodiča *Monoštor u riječi, slici i pjesmi* i kuharice *Ajte s nama*, objavljenih u izdanju UG-a *Urbani Šokci* iz Sombora. Uz autoricu, o knjizi će govoriti **Marija Mrgić**, ravnateljica OŠ 22. oktobar. Početak je u 19 sati.

Pjesnička večer Darka Baštovanovića

SUBOTICA – Književno-teatarski kružok HKC-a *Bunjevačko kolo* organizira predstavljanje pjesništva svoga člana **Darka Baštovanovića**. Predstavljanje će biti održano u srijedu, 23. lipnja, u Klubu HKC-a *Bunjevačko kolo*, novom prostoru u okviru Centra koji će ovom prigodom biti otvoren. Početak je u 19 sati, a ulaz je besplatan.

Dužijanica 2021. – priskakanje vatre

ĐURĐIN – Priskakanje vatre na sv. Ivana Cvitnjaka, 23. lipnja, i ove godine bit će održano u dvorištu pored crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu, s početkom u 19 sati.

Ovaj, gotovo zaboravljeni običaj, uvršten je i u ovogodišnji program *Dužijance* i to po jedanaesti put.

Program podrazumijeva paljenje i priskakanje vatre, koju će *priskakati* prvo članovi folklornih skupina, a potom djeca i ostali posjetitelji. Uz priskakanje vatre veže se i običaj da mlade djevojke, jedna drugoj, ispletu vijenac od ivanjskog cvijeća, te s njime na glavi zaigraju nekoliko bunjevačkih igara. Organizator događaja je Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanica*.

Ž. V.

Priređuje: Vladimir Nimčević

Iz starog tiska

Rezultati izbora u sjevernoj Bačkoj, rođendan braće Radića

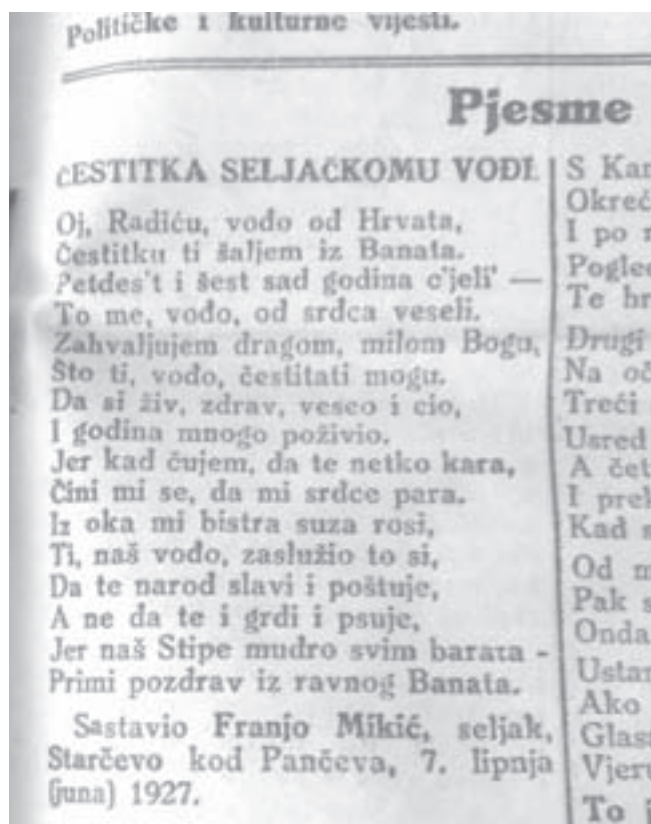
12. lipnja 1927. – *Dom*, glasilo Hrvatske seljačke stranke, donosi pjesmu **Franje Mikića**, seljaka iz Starčeva: »Oj, Radiću, vođo od Hrvata, / Čestitku ti šaljem iz Banata. / Petdes't i šest sad godina c'jeli' – / To me, vođo, od srđca veseli. / Zahvaljujem dragom, milom Bogu, / Što ti, vođo, čestitati mogu. / Da si živ, zdrav, veseo i cio, / I godina mnogo poživio. / Jer kad čujem, da te netko kara, / Čini mi se, da mi srđce para. / Iz oka mi bistra suza rosi, / Ti, naš vođo, zaslužio to si, / Da te narod slavi i poštuje, / A ne da te i grđi i psuje, / Jer naš Stipe mudro svim barata – / Primi pozdrav iz ravnog Banata«.

12. lipnja 1940. – *Obzor* donosi rezultate općinskih izbora u sjevernoj Bačkoj: »Bački Brijeg HSS 281, JRZ 85 glasova; u Torjancima su bile dvije liste HSS, od kojih je jedna dobila 95, a druga 43, dok JRZ u toj općini uopće nije postavila listu; u Duboševici dobila je HSS 193 glasa, a JRZ nije ni postavila listu; u Dražu je HSS dobila 205, a JRZ 93; u Bajmoku HSS 1.800, a JRZ 206; u Svetozaru Miletiću HSS 551, JRZ 177; u Sonti HSS 727, JRZ 41; u Baču HSS 278, lista njemačkog Kulturbunda 504; u Plavni HSS 224, JRZ 261; u Čonoplji HSS 95, JRZ 238, lista njemačkog Kulturbunda 507. Prema tome je HSS dobila većinu u 7 općina, JRZ u 2 općine, a Kulturbund u 1 općini«.

13. lipnja 1939. – *Hrvatski dnevnik* piše da su Bunjevci salašari proslavili rođendan braće Radića (11. lipnja) na 12 mjesta u okolici Subotice. Proslavi je prisustvovalo preko 10.000 ljudi, a održana je u svim domovima Seljačke sloge.

14. lipnja 1929. – *Neven* piše o Prosvjetnom danu u Tavankutu, koji je održan na proštenje (9. lipnja). Proslavi su sudjelovali gosti iz Subotice: Hrvatski sokol pod vodstvom braćnog para **Mrljak**, te Hrvatsko pjevačko društvo *Neven* pod vodstvom **Mihovila Kataneca** i **Mateja Jankača**. Domaćini proslave su bili tavankutska Seljačka čitaonica (na čelu s predsjednikom **Filipom Skenderovićem**), tavankutski ogranak Hrvaskog sokola (na čelu s **Jakovom Kujundžićem**) te tavankutski ogranak Seljačke sloge. Ujedno, *Neven* izdvađa imena Tavankučana, Čikerijanaca i Mirgešana »koji danas prednjače na prosvjetnom i kulturnom polju«. To su: **Filip Skenderović**, **Remija Poljaković**, **Franje Tumbas**, **Benco Peić**, **Jakov Kujundžić**, **Lojzija Kolar**, **Luka Kečenović** i **Blaško Vuković**.

15. lipnja 1939. – *Hrvatski dnevnik* piše da je u Rumi svečano proslavljen rođendan braće Radića. Svečanosti su održane u velikom vrtu doma Hrvatske seljačke za-

druge. Nastupali su tamburaška sekcija i pjevački mješoviti zbor rumske organizacije Seljačke sloge. Izvedeni su i prigodni pučki igrokazi: *Progledao je veliki slijepac*, *Za bolji i ljepši život* i *Slava njima*. O braći Antunu i Stjepanu Radiću govorio je seljak **Tomo Pil**. Rumski prvak HSS-a **Marko Lamešić** najavio je sabirnu akciju za poplavljeni u hrvatskim krajevima.

16. lipnja 1939. – *Subotičke novine* pišu da je u Hrvatskom domu u Somboru najsvečanije proslavljen rođendan braće Radića. Djevojčice u narodnoj nošnji izvele su igrokaze: *Za bolju budućnost*, *Slava njima* i *Slijep je progledao*.

17. lipnja 1922. – *Neven* piše da je 11. lipnja prije podne u Subotici u bivšem hotelu *Hungaria* održan pouzdanički sastanak Bunjevačko-šokačke stranke, na kojem su prisustvovali svi povjerenici stranke (do 500 ljudi). Govorili su narodni zastupnici odvjetnik **Stipan Vojnić Tunić**, liječnik **Vranje Sudarević** i župnik **Blaško Rajić**.

18. lipnja 1937. – *Subotičke novine* pišu o uspješnom nastupu HPD-a *Neven* iz Subotice na Tjednu hrvatske kulture u Zagrebu.

Dani Antuna Gustava Matoša održani u pet mjesta u Srbiji i Hrvatskoj

Simbol slobode mišljenja i stvaranja

Pobratim beogradski i danas voli i neustrašivo i neumorno napada Zagreb i Beograd, Srbe i Hrvate, a naročito glupost u svim oblicima, kazao je Prokić * Osobe poput Matoša pokazuju da smo mi, koji smo na istočnom rubu hrvatskog kulturnog prostora, nezaobilazni dio sveukupne hrvatske kulture, ocijenio je Žigmanov * Unatoč poteškoćama i relativno maloj financijskoj potpori, manifestacija se odvija u dvije države i pet gradova s nikada bogatijim programom, ocijenio je Čurić

Djelo i lik središnje osobe hrvatske moderne i jednog od najvećih hrvatskih književnika uopće **Antuna Gustava Matoša** (1873. – 1914.) pobuđuju interes i suvremene publike i književnih znanstvenika. Jedan od pokazatelja toga je i manifestacija *Dani Antuna Gustava Matoša* koja je ove godine održana peti puta, povezujući više mjesta u Hrvatskoj i Srbiji vezanih za njegove životne postaje, ali i obiteljsku priču. Manifestacija je održana od 10. do 13. lipnja u pet mjesta: Tovarniku, Vinkovcima, Zagrebu, Plavni i Beogradu, a organizirali su je Društvo hrvatskih književnika Ogranak slavonsko-

baranjsko-srijemski i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, u suradnji s Gradskom knjižnicom Vinkovci i Zakladom *Antuna Gustava Matoša* iz Beograda. Pokrovitelj manifestacije bilo je Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske.

Tovarnik i Vinkovci

Program manifestacije započeo je 10. lipnja u Matoševom rodnom Tovarniku, polaganjem vijenca kod njegove biste koja se nalazi ispred Osnovne škole koja nosi nje-

 Sudionici programa u Tovarniku

 Nebojša Prokić

 Tomislav Žigmanov

 Darko Baštovanović

govo ime. Vijenac su položili načelnik Općine Tovarnik **Anđelko Dobročinac**, izaslanica ministricke kulture **Nine Obuljen-Kožinec**, ravnateljica Konzervatorskog zavoda u Vukovaru **Zdenka Predrijevac**, predstavnici slavonsko-baranjsko-srijemskog ogranka DHK-a **Goran Rem** i **Mirko Čurić** te predstavnica ZKVH-a **Katarina Čeliko-vić**.

Središnji dio programa prvoga dana *Matoševih dana* održan je u Gradskoj knjižnici Vinkovci gdje su predstavljene tri nove knjige posvećene Matošu, njegovom životu i pjesničkom opusu. Predsjednik slavonsko-baranjsko-srijemskoga ogranka DHK-a Mirko Čurić je ovom prigodom istaknuo kako se unatoč poteškoćama i relativno maloj financijskoj potpori manifestacija odvija u dvije države i pet gradova s nikada bogatijim programom, te kako stalna književna produkcija dokazuje Matoševu aktualnost i važnost. Predstavljene su tri knjige: *Moderato dolcissimo, pjesničke posvete Antunu Gustavu Matošu* (DHK Osijek/ZKVH 2020.), **Dubravka Oraić-Tolić: Pjesme i epigrami, Matoševo pjesništvo** (Matica hrvatska, Zagreb 2021.) i **Tomislav Zagoda: Gustl, ilustrirana biografija Antuna Gustava Matoša** (Opus Gradna, Zagreb 2021.).

Dr. sc. **Vlasta Markasović** i autorica, akademkinja Dubravka Oraić-Tolić (koja je sudjelovala preko zooma) predstavile su knjigu *Pjesme i epigrami, Matoševo pje-*

sništvo. O zbirci pjesničkih posveta Matošu *Moderato dolcissimo* govorili su dr. sc. Goran Rem i **Božica Brkan** iz DHK-a, dok je o slikovnici *Gustl, ilustrirana biografija Antuna Gustava Matoša*, u kojoj se kroz sliku i riječ opisuje Matošev život, govorio sam autor.

Matoš i Beograd

Beogradski *Matoševi dani* održani su u subotu, 12. lipnja, u prostoru Zaklade *Antun Gustav Matoš*. Ovo je bila prva manifestacija Zaklade od njezina osnutka. Zaklada nosi ime poznatog književnika budući da je on jedan dio svoga života proveo u glavnom gradu Srbije. Naime, kao austrijski vojni bjegunac, Matoš je prvi puta otišao u Beograd 1894., gdje je boravio do 1898. godine. Svirao je violončelo u tamošnjim orkestrima i radio kao novinar. U Beograd se vratio 1904., budući da kao neamnestiran dezertir nije mogao u Hrvatsku. U svojoj »drugoj otadžbini« ostaje do konačnoga povratka u Zagreb 1908. godine.

O životu Matoša, s posebnim osvrtom na beogradsko razdoblje, govorio je dramaturg **Nebojša Prokić**, ocijenivši kako je AGM pridonio hrvatsko-srpskim književnim, ali i drugim odnosima.

»On je jedan od onih čija je pojava još za života izrasla do simbola, bilo da je riječ o simbolu osobne slobode, boemskog života, slobode mišljenja i stvaranja, ili simbolu domovinske ljubavi i hrvatstva. Hvalili su ga i kudili i s jedne i s druge strane, jednima je bio srbofil drugima srbofob, a ono što nitko ne može opovrgnuti zasigurno je Matoševa pripadnost kroatističkoj liniji u hrvatskoj književnosti. On pripada liniji koja vuče korijene još od vremena **Paula Rittera Vitezovića**, koja se kasnije u političkom smislu oblikovala u vidu stranke prava pod vodstvom **Ante Starčevića**, oca domovine, čiji je Matoš bio iskreni i vjerni sljedbenik i poštovalac«.

Kako je dodao, Matoš je u Beogradu proveo i lijepe i teške trenutke.

»Problema je imao zbog svoje političke orijentacije, ali njegova ustrajnost i nepokolebljivost glede vlastitih, književnih i političkih uvjerenja bili su vjerni izraz njegove nepotkupljive i nepokolebljive ličnosti zbog koje nikada nije

Mjesto susreta i razgovora

Obraćajući se u dijelu programa koji je održan u Zakladi *Antun Gustav Matoš*, beogradski nadbiskup Stanislav Hočevar izrazio je zadovoljstvo što hrvatska zajednica u Beogradu ima u srcu toga grada prostor koji će biti mjesto susretanja i razgovora.

»Prošla su vremena kada smo se ovdje zatvarali jedni prema drugima, time smo postali manji, stoga je ovaj centar od iznimnog značaja i želim da što svestranije, što nadahnutije, u smislu promicanja susreta, djelujete«, kazao je Hočevar.

htio žrtvovati svoje ideale. Njegov nemirni i buntovni duh ljepote se nije odricao, ni po cijenu materijalnog blagostanja, ni po cijenu prijateljstva.»

Po Prokićevim riječima, Beograd Matoša pamti kao važnog sugrađanina.

»Kako i kojim riječima je bjelinu toga grada opisao veliki hrvatski pjesnik ostalo je neukroćeno. Pobratim beogradski i danas voli i neustrašivo i neumorno napada Zagreb i Beograd, Srbe i Hrvate, a naročito glupost u svim oblicima«, zaključio je Prokić.

Prilog dekonstrukciji stereotipa

Tomislav Žigmanov govorio je o značaju Matoša za Hrvate u Srbiji, ukazavši kako zajednica njeguje sjećanje na književnika, između ostalog, i zbog toga jer je za sebe govorio kako je »Bunjevac porijeklom, Srijemac rodom,

svoje perspektive ovdje, dio kulturnih politika Hrvata u Srbiji je i da ističemo ono što je, poput Matoša, povezivalo i obogaćivalo hrvatsko-srpske odnose, a kojih je bilo daleko više nego onih negativnih«, kazao je Žigmanov.

Mladi pjesnik **Darko Baštovanović** predstavio je knjigu *Moderato dolcissimo, pjesničke posvete Antunu Gustavu Matošu*. U knjizi su zastupljene pjesme 21 hrvatskog pjesnika, od kojih su dvojica iz Srbije (Baštovanović i Žigmanov). Baštovanović je naveo kako nas ova iznimno vrijedna knjiga na zanimljiv intertekstualni način povezuje s velikim pjesnikom.

»Svi zastupljeni autori očitovali su se kao Matoševi poklonici po pitanju različitih sastavnica. Pristup je pluralan, od soneta do pjesama u slobodnoj formi. Matošev opus je iznimno visokih estetskih vrijednosti, a ovo je potvrda da je njegova poezija živa i značajna i danas«, rekao je Baštovanović.

Misa u Plavnoj

Događaj u Beogradu uveličali su kazivanjem Matoševih pjesama **Andelko Beroš**, **Luna Pilić** i **Nika Matušić**, dok su u glazbenom dijelu nastupili: duo *Zona Gracioso* te **Iva Sokač** (klavir) i **Ana Sokač** (violina).

U ime domaćina, goste je na početku pozdravila predsjednica Fondacije **Katica Naglić**, a potporu daljnjem radu Fondacije u svojim kraćim obraćanjima iskazali su opunomoćeni ministar Veleposlanstva Hrvatske u Srbiji **Stjepan Glas**, nadbiskup Beogradske nadbiskupije **Stanislav Hočevar**, ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov** i predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Lazar Cvijin**.

Na sam Matošev rođendan, 13. lipnja, održana su dva programa: u župnoj crkvi

a Zagrepčanin odgojem«. Naime, Matošev djed s očeve strane **Grgur** bio je bunjevački Hrvat iz Kačmara u Mađarskoj. Grgur je jedno vrijeme živio u Plavni, gdje je rođen Matošev otac **August**, koji je u tom bačkom mjestu jedno vrijeme radio kao učitelj.

»Osobe poput Matoša pokazuju da smo mi, koji smo na istočnom rubu hrvatskog kulturnog prostora, nezaobilazni dio sveukupne hrvatske kulture. Mi nismo odsječen na izvanjskost, i zbog toga afirmacija takvih osobnosti na području kulture jest važna za nas Hrvate u Srbiji. Slično je i s **Isom Velikanovićem**, koji je rođen u Šidu, a čije ime nosi središnja nagrada za prevoditeljstvo u Hrvatskoj. Na ovaj način dekonstruiramo dominantan stereotip o vojvođanskim Hrvatima kao razdraganoj braći koja se vesele uz bečarce, tambure i špricere. Također, gradeći

sv. Jakova u Plavni služena je misa za Antuna Gustava Matoša, a na zagrebačkom Mirogoju je izaslanstvo Društva hrvatskih književnika u kojem su bili Božica Brkan i **Đuro Vidmarović**, položilo vijenac i poklonilo se uspomeni velikog Matoša.

Svetoj misi u Plavni, koju je predvodio župnik **Josip Štefković**, prisustvovali su stručna suradnica ZKVH-a Katarina Čeliković i član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za kulturu **Vojislav Temunović**. Nakon svete mise Čeliković je prisutnima rekla kako mogu biti ponosni što je u ovoj istoj crkvi dvadeset godina bio kantor i svirao orgulje djed Antuna Gustava Matoša Grgo, a u njihovu »ubavu« mjestu njegov je otac bio učitelj pa je onda i on prolazio kroz njihovo mjesto.

D. B. P.

Koncert Subotičkog tamburaškog orkestra u povodu 45 godina rada

Virtuozna tambura

Subotički tamburaški orkestar obilježio je svojih 45 godina rada koncertom pod nazivom *Virtuozna tambura*, koji je održan u četvrtak, 10. lipnja, na sceni *Jadran* Narodnog kazališta. Iza ovog orkestra ogroman je broj velikih i uspješnih koncerata i turneja, osvojenih nagrada, a ovu su večer odlučili posvetiti tamburi koja živi s njima ovih četiri i pol desetljeća.

Jedan od osnivača STO-a, a sada njegov počasni član **Stipan Jaramazović**, koji i danas piše aranžmane i pomaže oko organizacije nastupa, u povodu jubileja navodi na što je sve ponosan kada je rad orkestra u pitanju:

»Kao prvo, ponosan sam što trajemo 45 godina u kontinuitetu, što je doista velika stvar i nešto što uopće nije lako ostvariti. Ponosan sam i što smo sve ono što smo zapisali u našoj prvoj bilježnici prilikom osnivanja, što želimo postići, i ostvarili, pa čak i više od toga jer tada neke stvari nismo mogli predvidjeti. Tu prije svega mislim na tehnike dobijanja tona, na upotrebu flažoleta, na pikato tehniku, tzv. čupkanje žice, sve to proizvodi malo drugačiju boju tona. Naime, zamišljali smo da tamburaški orkestar ima sličnosti, ne s gudačkim, već s čitavim simfonijskim orkestrom, da mu što više približimo naš zvuk, jer smo željeli da tambura uđe u muzičke škole i da se svugdje ravnopravno tretira s drugim instrumentima. U tome smo uspjeli. Sada imamo i srednju muzičku školu, u Osijeku je otvorena Akademija za tamburu, i na neki način sam zagovornik svega toga među ostalima bio i ja. Formirali smo i Subotički tamburaški kvartet po uzoru na klasične gudačke kvartete i sve su to stvari zbog kojih sam, u ovih mojih 62 godine bavljenja tamburom, izuzetno sretan i ponosan«.

Ovim orkestrom u proteklih devet godina dirigira **Marijana Marki**, članica STO-a od 1988. godine, koja je osmislila koncepciju programa koncerta.

»Odlučili smo da ovo ne bude tipičan jubilarni koncert posvećen određenim godinama, zaslužnim ljudima, nagradama, već smo željeli napraviti program koji ističe samu tamburu, stavlja je u prvi plan uz naše soliste koji su tu počeli i koji su razvijali svoj muzički dar i sviranje na tamburi u orkestru i uz njega. To su **Ivana Mačković**, **Ivan Ivanković Radak**, **István Szakács** i **Ivan Jaramazović**, a budući da smo željeli prikazati kako se tambura virtuosno svira i u našoj regiji, pozvali smo u gosta, kao solista, **Mariju Zbiljskog**, profesora tambure u Osnovnoj i srednjoj muzičkoj školi *Franje Kuhača* u Osijeku i asistenta na Akademiji za umjetnost i kulturu«, kaže Marki.

Mario Zbiljski (1975.) smatra se predvodnikom jedne generacije tamburaša u Hrvatskoj i jednim od rijetkih koji se okušao u solističkom sviranju tambure, i to na virtuosni način. Dugogodišnji je član sastava *Slavonske lole*, a 2005. Hrvatska glazbena unija proglasila ga je najboljim instrumentalistom na tamburi.

»U *Slavonskim lolama*, koje inače rade novu glazbu na temeljima tradicijske slavonsko-baranjsko-šokačko-bunjevačke glazbe, došli smo do svega onoga što se u Hrvatskoj manje-više moglo postići na tamburi u tom estradnom svjetlu. A kada dođe do stagnacije, ili ćeš dalje rasti ili propasti. Moj urođeni smisao za muziku je zahtijevao da se odgovorno ponašam prema tome, odnosno da se unaprijeđujem. Otvaranjem izvanrednog studija tambure u Beču, dobio sam priliku tamo studirati, kasnije sam se prebacio u Osijek na Akademiju za umjetnost i kulturu gdje je također otvoren diplomski studij i tamo sam diplomirao«, navodi Zbiljski koji je drugi put nastupao u Subotici, ali prvi put kao solist.

S nama je podijelio i svoje impresije o Subotičkom tamburaškom orkestru:

»Kod vas u orkestru ima vrsnih solista koji su primjer nečega što se u tamburi događa, ide jedan ubrzani razvoj instrumentalnog sviranja, što će kroz nekoliko godina dovesti do neslučenih rezultata. Svi znamo da je Subotica kolijevka tamburaštva. Što se tiče izrade instrumenata, tu su došli prvi majstori koji su radili srijemske tambure (obitelji **Kudlik**, **Habinjak** itd.). Ovo je nekakav, mogli bi se reći, tamburaški Nashville, ovdje je rafinirana i tamburaška publika i tamburaši, ovdje se točno zna što se radi. Oduševljen sam što sam imao priliku nastupiti u orkestru koji uvijek ima visoku kvalitetu«.

Prema riječima Stipana Jaramazovića, STO ima dugogodišnju blisku suradnju s brojnim orkestrima i tamburašima u Hrvatskoj, kako po pitanju međusobnih gostovanja, tako i kada je riječ o razmjeni nota, iskustva, mišljenja iz svijeta tamburaške glazbe. Najdužu suradnju ima s tamburaškim orkestrom iz Križevaca.

I. Petrekanić Sič

Potpisivanje ugovora u Subotičkoj biskupiji

Od kolovoza restauracija bajmačke crkve

U srijedu, 16. lipnja, ugovor o obnovi bajmačke crkve sv. Petra i Pavla potpisali su tamošnji župnik vlč. **Zsolt Bende** i u ime izvođača VR-TERAS iz Kanjiže **Robert Vrabel**. Ugovor je potpisan u prostorijama Subotičke biskupije uz nazočnost biskupa mons. **Slavka Večerina** i ekonoma Subotičke biskupije mr. preč. **Mirka Štefkovića** te predstavnika Saveza vojvođanskih Mađara iz Subotice i Bajmaka.

Po riječima biskupa Večerina ovaj projekt je plod suradnje između Mađarskog nacionalnog vijeća i Subotičke biskupije, a prva faza radova iznosit će 54 milijuna dinara.

»Svima je dobro poznata činjenica da mađarska država svojim posebnim projektima pomaže obnovu crkava na teritoriju Subotičke biskupije. Takav projekt je i obnova bajmačke crkve«, ističe biskup.

Kako je istaknuo župnik Zsolt Bende, radovi trebaju započeti u kolovozu ove godine i bit će podijeljeni u tri faze. Ono što je, po njegovim riječima, hitno i što će se prvo raditi jest sanacija krova i odvoda, odnosno oluka.

»Cijela crkva vapi za obnovom, ali sada ćemo prvo uraditi sanaciju krova i oluka, također ćemo obnoviti sat

i zvona, postaviti gromobran, kao i brojne druge sitnije stvari koje se moraju odraditi u ovoj prvoj fazi. Zidovi crkve su također u lošem stanju, te ako osiguramo dovoljno sredstava planiramo i naredne godine nastaviti s radovima. Hoće li se izolacija raditi u cijeloj crkvi ili samo na potrebnim mjestima ovisit će o mogućnostima, kao i o mišljenju struke«, kaže vlč. Bende i pojašnjava kako su na ovoj crkvi počeli popuštati i temelji, te je obnova i restauracija neophodna.

Po riječima mons. Večerina Grad Subotica svake godine iz svog proračuna izdvoji određena sredstva za projekte Katoličke crkve, a ove godine na sastanku sa svećenicima Subotičkog arhiepiskopata je donesena odluka da sada sredstva budu dodijeljena bajmačkoj župi kako bi se ova prva faza radova mogla privesti kraju. Taj novac bit će utrošen za spomenutu obnovu sata i crkvenih zvona.

Svjedoci smo da se u posljednje vrijeme dosta crkava obnavlja, velika većina njih je stara i zaista vapi za obnovom.

»Kao biskup zahvalan sam svima koji se trude i koji su prepoznali značaj da se radi na obnovi naših sakralnih objekata. Svaka crkva je jedan znak, ne samo za nas vjernike katolike nego i za jedno mjesto i njegove žitelje. Važno je kako taj znak izgleda. Sigurno je da sama biskupija i vjernici biskupije ne bi mogli isfinancirati sve potrebne radove, stoga su ovakve pomoći izuzetno značajne«, ističe biskup Večerina.

Prva crkva u čast sv. apostola Petra i Pavla u Bajmaku građena je 1778. godine, a kasnije je proširena i obnovljena 1817. i 1845. godine. Oličena je 1889., a u današnjem obliku proširena s tri lađe rađena je 1907. godine. Dimenzije današnje crkve su: dužina 61 m i širina 14,5 m, poprečna lađa je duga 26 m, a široka 14 m. Visina crkve iznutra je 15 m, dok je sam toranj visok 45 m. Temeljno preuređenje svetišta obavljeno je 1966. godine, a crkva ima četiri zvona od kojih je najveće teško čak 1.080 kg, dok je najmanje 34 kg. Matične knjige se vode još od 1779. godine.

Ž. V.

Gerardovo u Somboru

U četvrtak, 24. lipnja, hodočastit će se na grob Sluge Božjega, oca Gerarda Tome Stantića koji se nalazi u Karmelićanskoj crkvi u Somboru. U 17 sati je okupljanje hodočasnika i prigoda za svetu ispovijed, dok će u 17.30 biti prigodan program nakon čega u 18 započinje moliva krunice. Svečanu svetu misu u 18.30 sati predvodit će provincijal Hrvatske karmelske provincije svetog Oca Josipa o. **Dario Tokić** iz Zagreba.

Nakon misnoga slavlja bit će dodijeljene nagrade najboljim vjeroučenicima koji su sudjelovali na natječaju *Škapular*.

Zavjetno-zavičajni dan u Vajskoj

Zavjetno-zavičajni dan u Vajskoj proslavit će se i ove godine 2. srpnja kada župe sv. Jurja iz Vajske i sv. Ilije u Bođanima slave zavjetni dan. Sveta misa bit će služena u 17 sati u Vajskoj, a kulturno-umjetnički program počinje u 18,30 sati. Nastupit će dječja dramsko-folklorna skupina HKU-a *Antun Sorgg* iz Vajske, HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice, **Emilija** i **Valentina Kovačev** iz Bođana, a bit će čitane pjesme **Josipa Dumendžića** Meštra iz Bođana i **Tonke Šimić** iz Plavne.

U organizaciju manifestacije uključene su spomenute župe i HKU *Antun Sorgg* iz Vajske.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Zašto se bojite?

Za Isusove učenike je svaki dan proveden s njim bio škola vjere. Sve što je govorio, činio i sve što su s njim proživljavali bio je dio pouke koju su trebali primiti dok je on još s njima. Tako je i jedna oluja u Isusovom prisustvu prigoda za pouku (usp. Mk 4, 35-41), koju će učenici pamtit i kada i oni budu poučavali svoje učenike.

Oluja

Isus se sa svojim učenicima nalazi u lađi na moru. More je u Bibliji uvijek izvor prijetnje za čovjeka. Ono se, zbog svoje dubine, doimalo kao izvor mračnih sila, koje posebno u oluji očituju svoju snagu, pred kojom je čovjek nemoćan. No, čovjek Staroga zavjeta oslonjen je na Boga, te se ne boji mora i oluje. No, kada je nastala oluja, a Isusovi učenici zajedno s njim nalaze se u lađi, oni ne pokazuju vjeru već se boje za svoj život. Dakle, vjera i strah ne idu zajedno i to je bila pouka za učenike u ovome događaju. Isus je, pored toga što je bio pravi Bog, bio i pravi čovjek. On poznaje sve ljudske osjećaje, pa tako i strah. Najveći je doživio u Getsemanskome vrtu pred svoju muku, ali ga je predanjem u volju Očevu savladao. Kao Uskrsli, on je pobjednik nad svime što ugrožava ljudski život i zato donosi mir preplašenim učenicima.

Ovaj događaj zapravo nam želi pokazati koja je uloga vjere u životu svakog pojedinog Kristova učenika, ali i u životu Crkve. I kao što je na početku evanđeoskog izvještaja Isus učenike poslao da se lađom odvezu na drugu obalu, tako je na plovidbu vjere poslao apostole i sve njihove buduće nasljednike kada im je dao zadatak da sve narode učine njegovim učenicima. Crkva je izvršavala ovaj Isusov nalog od samoga početka svoga postojanja. Kroz povijest su je šibali valovi raznih oluja i

izvana i unutar nje same. Ali Krist je onaj koji je snažniji od svake oluje i koji čuva svoje. Vodio je svoju Crkvu i sačuvao je, te je odolijela svakoj oluji na koju je naišla. Jer, Krista ne može ništa pobijediti. On je onaj koji se bori na strani svojih i uvijek pobjeđuje. U Crkvi su uvijek postojali oni koji su hrabri i mudri, koji nisu posustali pred strahovima od oluja nego su se pouzdavali u Krista.

Vjera i strah

I naš je život kao plovidba lađom kojoj prijete oluje da je potope. Plaše nas mnoge situacije. Razna zbivanja u svijetu i oko nas izazivaju u nama različite strahove. Najviše se bojimo budućnosti, osobito kada sve ne teče kako smo zamislili. Padamo u malodušnost i gubimo vjeru. No, Isus pita i nas: »Što ste bojažljivi? Kako nemate vjere?« (Mk 4,40). Što se više bojimo, manje vjerujemo. Dopusćamo strahu da nas udalji od Boga. Međutim, situacije koje nas plaše trebaju nas bliže k Bogu dovesti. Sve svoje brige i strahove trebamo predati u Božje ruke, kao što je to Isus učinio. Onda se više nećemo bojati, a Bog će sve na dobro izvesti.

Tko vjeruje taj je hrabar, za njega nema straha, jer zna da Krist uz njega stoji. Problem današnjega čovjeka je što mu je vjera mlaka, više prigodna i običajna, pa se lako daje zastrašiti. A kada je vjera program života, kao što vidimo na primjeru svetaca, onda se bez straha i u smrt ide za Krista. Vjera mora postati dio nas samih, svaki tren trebamo biti svjesni da je Krist uz nas. I tada ćemo se ponekad bojati, ali to neće biti strah koji nas koči, koji je paničan i od Boga nas udaljava nego strah koji nas Bogu približava, jer ga predajemo u njegove ruke. Vjernik se boji drugačije od nevjernika, jer kroz život hodi s Bogom.

Iz povijesti *Dužijance* (I. dio)

Životne mijene dobrodržeće starice

Što je *dužijanca*? Što sve jest *dužijanca*? Što je ona danas i što je bila svih ovih 111 godina otkako se javno organizira?

Mnogoliki je ona izraz kulturne baštine Hrvata Bunjevaca, simbol i znak njihovog identiteta, jedinstveni kulturni i društveni fenomen. *Dužijanca* se u svim svojim izrazima razvija, obogaćuje novim sadržajima, a istovremeno na najljepši način čuva svoju neprekinutu suštinu. Ona je svakako i ogromno polje za sve koji s ljubavlju otkrivaju njene ljepote, a za znanstvene istraživače njiva zbog koje će sve drugo prodati.

Nakon više od čitavog stoljeća, *dužijanca* je, kao svetkovina svih ratara, ušla u genetsku strukturu Hrvata Bunjevaca u Bačkoj i postala immanentni dio njihovog kulturnog i duhovnog bića.

Kada je i kako nastala i kako je *dužijanca* meandrirala svih ovih godina?

Datum rođenja ove dugovječne starice ne znamo, ali znamo datum krštenja, datum kada je donesena u crkvu i prikazana Bogu.

Obiteljski život na salašima od davnina se svijao u prepoznatljivi dnevni, sezonski i godišnji ritam rada i odmora, a rad koji je osiguravao potrebno za cijelu godinu bila je žetva. Veliki je to posao, pa kad je okončan, valjalo se i počastiti i radost podijeliti. Sve tako, do 1911. godine, svatko u svojoj obitelji, za svoje potrebe. A te, 1911. godine, Gradska kuća u stilu mađarske secesije je već sagrađena, a uređuje se njena unutrašnjost, **Ivan Sarić** je poletio svojim zrakoplovom, u prvom subotičkom stalnom kinu gledaju se filmovi. Na čelu grada je dr. **Károly Bíró**, čiji je spomenik ovih dana postavljen kod Gradske kuće.

Na čelu Subotice Bíró je bio 16 godina, od 1902. do 1918., ali u životu grada nije ostavio traga samo po dužini upravljanja nego i zato što je u tom periodu Subotica dobila izgled dostojan slobodnog kraljevskog grada. Za njegovog gradonačelnikovanja podignuta je Gradska kuća po projektu **Jakaba Dezsóa** i **Marcela Komora**, ali je inicijator za podizanje Gradske kuće bio prethodni gradonačelnik **Lazar Mamužić**. Godine 1912., kada je svečano otvorena Gradska kuća, svečano su otvoreni i objekti na Palićkom

jezeru – Velika terasa, Muzički paviljon, Ženski štrand i Vodoranjanje. Subotica tih godina bilježi vrhunac u arhitektonskom, ali i društvenom pogledu. Brojila je tada nešto više od 93 tisuća stanovnika. Secesijska Subotica bila je grad mladih. Samo četvrtina stanovništva bila je 1910. godine starija od 40 godina, a mladi do 20 godina činili su gotovo polovicu stanovništva.

Uloga Katoličkog divojačkog društva

Te 1911. godine dvadesetdvogodišnja **Justika Skenderović Lešina** i **Đula Kujundžić**, u nedostatku pristojnih

mjesta za okupljanja bunjevačkih djevojaka koja u mađarska društva nisu htjele ići, osjećaju potrebu za organiziranjem društva za bunjevačku žensku mladež u Subotici. Ideju su iznijele **Blašku Rajiću**, koji ih je potaknuo da rade u tom cilju. Katoličko divojačko društvo neformalno je počelo djelovati još iste godine, a osnivačka skupština na kojoj je za prvu predsjednicu izabrana Justika Skenderović Lešina održana je 1912. Uloga Katoličkog divojačkog društva bila je da još u začecima svoga djelovanja tijekom 1911. godine pripremi i uz pomoć župnika Blaška Rajića organizira prvu *Dužijancu* koja se tada iz završnog obiteljskog žetvenog slavlja, od kućne svečanosti počela razvijati u javnu, opću bunjevačku proslavu svršetka žetve, te iz privatnih prenijela u javne okvire.

Zahvalna svečanost

Budući da su mnoge članice društva radile u žetvi, bile risaruše, predloženo je da zajednički proslave *dužijancu*. Tako je iste godine, uz zahvalnicu u crkvi svetog Roka, bila proslavljena žetvena svečanost i priređena poslijepodnevna zabava. Bila je to opća zajednička bunjevačka proslava pa se birao bandaš između momaka, a bandašica između bunjevačkih djevojaka. Pazilo se pri izboru na izgled i ugled kao i na sudjelovanje u žetvi. Prvi bandaš bio je **Ive Prčić**, a bandašica **Marija Prčić**. Obveza bandaša i bandašice bila je dati žito (klasje) za vijenac (krunu), za ukrašavanje crkve za tu prigodu, osigurati objed i poslije podne prirediti »kolo«. Tako je u slavljenju *dužijance* prva prekretnica ta, 1911. godina kada je župnik subotičke župe sv. Roka, mons. Blaško Rajić, u suradnji s Katoličkim divojačkim društvom priredio u crkvi slavlje *Dužijance*, da tako svi koji slave obiteljsku *dužijancu*, zajedno i u crkvi zahvale Bogu za završetak žetve i kruh svagdašnji. Ta prva *dužijanica* u crkvi održana je 6. kolovoza 1911. godine. O prvoj crkvenoj *Dužijanci* časopis *Neven* je objavio vijest pod naslovom *Dužijanica*, u rubrici *Visti iz mista*: »Blaž Rajić, plebanoš sv. Roke priredio je 6. o.m. (kolovoza) zahvalnu svečanost prilikom dovršetka žetve. Oko trideset konjanika su dopratili iz polja krasno pleten vinac od žita u crkvu, gdi su ga dočekale enge sa

plebanošom koji je posli toga sakupljenoj gomili rekao lipu pridiku. Uveče je pak bila zabava u dvoranama Pešte, kao nastavak *dužijance*. Zabava je bila dosta krasna i mladež je provela vrlo dobro, ali zato je ipak pomutio veselje nemio slučaj da su u bilo obučene te iščešljane igračice isključile iz kola one, koje nisu bile tako opravljene. Na ovo su se smutili svi prisutni. Mi se tome također čudimo, jer znamo, da je baš spomenuti g. plebanoš veliki neprijatelj raskošnog odila, pa ne možemo razumjeti otkuda se ovo događa baš na *dužijanci*» (*Neven*, 1911., str. 60). Ljudska je priroda vazda ista, ali je po svemu sudeći u tu prvu crkvenu *dužijancu* i Bog umiješao prste.

Preokret u slavlju *dužijance*

Taj veliki preokret u slavlju *dužijance*, njeno smještanje u crkvene okvire, jest inkulturacija. To znači da je ono što je živjelo u narodu obogaćeno evanđeoskom porukom. Prema p. **Pedru Arrupeu**, generalu Isusovačke družbe »Inkulturaciona znači utjelovljenje kršćanskoga života i poruke u neko konkretno kulturno područje tako da to iskustvo ne samo da se uspijeva izraziti kulturi vlastitim sastavnicama (što bi bila tek površna prilagodba), nego postaje nadahnuteljski, normativni objedinjavajući princip koji preobražava i ponovno stvara tu kulturu započinjući zapravo neko 'novo stvaranje'. To je iskustvo mjesne Crkve koja, propitujući prošlost, stvara budućnost u sadašnjosti«. A španjolski isusovac **Adolfo Nicolás** SJ smatra da »utjelovljenje vjere u neku kulturu doista potiče na ozbiljno istraživanje u vlastitu dubinu te na otkrivanje vlastitoga identiteta gdje je i najdublja ljudska i duhovna srž vlastitoga naroda. Upravo tu vjera otkriva tajnovito djelovanje Duha Svetoga koje se može uočiti samo u svjetlu istoga Duha te očituje razloge postojanja određene kulture i njezina posebnoga poziva u tajni svijeta«.

Proces inkulturacije je stoga dvostruk. Crkva unosi evanđelje u određeni narod s njegovom kulturom te u isto vrijeme preuzima elemente kulture pojedinoga naroda ukoliko su spojive s evanđeljem. *Dužijanica* tako u svojoj biti nosi istovremeno i kulturno tradicijske i duhovne vrijednosti.

Nela Skenderović

Kviz znanja i kreativnosti *Mreža čitanja*

Knjiga i čitanje imaju budućnost

Srednjoškolcima koji su tijekom protekle školske godine sudjelovali u kvizu znanja i kreativnosti *Mreža čitanja* u ponedjeljak, 14. lipnja, uručene su diplome i prigodne nagrade (knjige, USB memorije, slušalice, bluetooth zvučnik). Lijep broj nazočnih sudionika, kako je konstatirano ovom prigodom, ulijeva nadu da knjiga i čitanje imaju budućnost.

Ovo je šesta godina da učenici srednjoškolskih hrvatskih odjela iz Srbije sudjeluju u ovom kvizu kojega organizira Hrvatska mreža školskih knjižničara, a u Subotici ga provodi Gradska knjižnica Subotica u suradnji s NIU *Hrvatska riječ*. Ove školske godine sudjelovalo je čak 576 učenika među kojima i 16 učenika koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku u Gimnaziji *Svetozar Marković* (**Melisa Gadžur, Ivan Huska, Anđela Kujundžić, Marija Milodanović, Iva Ivković Ivandekić, Luka Mrkaljević, Zdenko Ivanković, Josipa Dulić, Dražen Vidaković, Lucia Mamužić, Sara Vuković i Josipa Kujundžić**), Politehničkoj (**Dario Vojnić Hajduk**) i Srednjoj medicinskoj školi (**Jana Mihajlović, Božana Vujačić i Josipa Horvacki**). Njihovi mentori su bili profesori hrvatskog jezika i književnosti **Ivan Baričević, Morena Rendulić i Monika Ivanović**. Čak sedmero učenika iz Subotice plasiralo se na posljednju, treću, nacionalnu razinu natjecanja: Lucia Mamužić, Sara Vuković, Josipa Kujundžić, Jana Mihajlović, Božana Vujačić, Josipa Horvacki i Dario Vojnić Hajduk.

Tema ovogodišnjeg natjecanja bila je *Knjiga, knjižara, knjižnica*, a sastojalo se kao i svake godine iz dva dijela: kviza znanja i prezentacije multimedijskog uratka.

Uz prigodne govore, diplome i nagrade učenicima uručili su ravnatelj Gradske knjižnice Subotica **Dragan Rokvić** te u ime NIU *Hrvatska riječ* – novinar i urednik časopisa za mladež **Kužiš?! Davor Bašić Palković**.

»Mi smo jedna od rijetkih knjižnica u Srbiji koja aktivno radi s tinejdžerima kojima, kako smatramo, treba u tom turbulentnom razdoblju i sve većem virtualnom okruženju ponuditi mogućnost da se druže s knjigom. To pokazuje i ovaj naš program u kojem svake godine imamo od 15 do 20 sudionika. U pitanju su uglavnom djeca koja su uključena u naše programe od predškolske dobi, s kojima se godinama radilo i kojima je normalno da dođu u knjižnicu, da čitaju i da se tu dobro osjećaju«, kaže koordinatorka kviza u Subotici **Bernadica Ivanković**.

H. R.

Dunjica

Na fotografiji je **Ana Čoban, Melina** (rođena **Nimak, Tirikina**, 1919. – 1999.), s **Markom**, sinom prvijencem, rođenim 1939. Marko se netom rodio, a kako je vrijeme babinja trajalo šest tjedana (kad se djeca nisu izlagala nepoznatima), prema tomu možemo zaključiti vrijeme snimanja. Fotografija je namijenjena ocu i suprugu **Stipanu** koji je tada služio vojsku SHS u Užicu.

Dijete je povijeno u perjani jastuk (*vankuš*) koji se u Sonti zvao dunjica. Dunjica je bila u obliku četverokuta. Stranice su dužine oko 80-90 cm. U jastučnicu se stavljalo nešto manje perja nego u pravi jastuk radi toga da se dijete može lakše umotati, a i da mu ne bude pretoplo.

Dunjica se postavila tako da se na jedan od kutova položila dječja glavica, a na suprotnom kutu noge. Lijevi i desni kut je bio slobodan. Dijete se ispružilo pravo i ruke su mu se položile ravno uz tijelo. Donji kut se prebacio preko nogu, pa sve do pasa. Desni i lijevi kut se prebacio jedno preko drugog i cijela dunjica se omotala uzicom. Ona je široko ispletena od raznobojnih niti vune u devet, pa sve do jedanaest niti. Na kraju se čvršće svezala. Dijete se nije moglo pomjerati u dunjici. Vjerovalo se ako je čvršće vezano da će se kosti pravilno razvijati i da neće imati krive noge i ruke. Djeca su se toliko privikla na ovakav način življenja da su poslije previjanja i hranjenja, čim ih mati stavi na dunjicu, sama ispružila ruke i noge bez opiranja. U dunjici se dojenčad držala sve do puna četiri mjeseca, jedino ako su izrasla, onda ih se ranije oslobađalo dunjice. U ljetnim mjesecima mati je često razmatkala dunjicu da olakša djetetu, tj. da smanji toplotu, a i dijete se držalo u sobama duboke hladovine zemljanih kuća nabijača. Ovako su se djeca povijala sve do kasnih šezdesetih godina XX. stoljeća.

U dunjici su se djeca nosila i na krštenje koje se obavljalo po mogućnosti istoga dana po rođenju ili već sljedećega. Budući da je bila velika smrtnost novorođenčadi, žurilo se na krštenje, jer nekršteno svećenik nije pratio na groblje. Narod je vjerovao da dijete neće vidjeti lice Božje ako nije kršteno.

Po selima nije bilo kupovnih pelena, te su se majke doviјale na razne načine. Najčešće su pelene bile skrojene od iznošenog rublja, košulja, skutova i slično. Kako i toga nije bilo u izobilju, onda su se za pelene brinule i bake, majke, tete, ujne i strine da bi namakle potrebnu količinu. Prale su se ručno u kišnici ili običnoj vodi domaćim sapunom sve do konca pedesetih i početka šezdesetih godina XX. stoljeća. Matere su često imale izranjene ruke, jer je domaći sapun bio jak zbog sadržaja masne sode, a

i previše rublja mnogobrojnih članova obitelji. Događalo se da je u obitelji istovremeno po nekoliko djece bivalo u pelenama, jer nije bilo nikakve zaštite od trudnoće.

Mali Marko s fotografije je obučen tipično za to vrijeme. Na glavi ima kapicu koju su Sonćani zvali kudrava šepica. Svaka krojačica ili ženska osoba koja je u to vrijeme imala šivači stroj znala je napraviti ovako lijepu, rekla bih čudesnu kapicu. Ona je znalački kreirana, uvijek od novih materijala s ukrasima od čipaka. I tu se pokazuje iskonska ljubav žene prema budućem djetetu. U njoj je utkana sva radost i strepnja za buduću život.

Mama s fotografije je obučena u kupovni džemper, *cveder*. Pripasala je *pregač* na zmijice, koji je od svile. Na glavi je rubac, koji vjerojatno ima nijanse boje kao što je boja na pregači. *Iroškinja* je. Odaju je *ekleraji* od skuta, odnosno čipke od potsuknje. Obuvena je u papučiće od brokata s čipkom. Ona je stara tek dvadeset godina, ali se da primijetiti ozbiljnost prihvaćanja tereta života i djeteta koje je pristiglo.

Ruža Silađev

Od zrna do bogatog klasja

Djeca obučena u bunjevačku narodnu nošnju, a predvođena malim bandašom **Davorom Dulićem** i malom bandašicom **Marijom Kujundžić**, na blagdan sv. Antuna, 13. lipnja, zahvalila su Gospodinu za kruh svagdanji, za njihve naše prostrane ravnice.

Misno slavlje *Dužijance malenih* predvodio je katedralni župnik mons. **Stjepan Beretić** uz suslavlje predsjednika UBH-a *Dužijanica* i župnika župe sv. Roka iz Subotice mons. dr. **Andrije Anišića** te đakona **Ferenca Sótanyija**.

U prigodnoj homiliji mons. Beretić je među ostalim rekao: »Draga djeco, lijepo je rasti. Rast malenih se vidi i po tom što više ne mogu obući neko svoje lijepo odijelo. Kaže Isus, kad čovjek baci sjeme u zemlju, spavao on ili bdio, i noću i danju sjeme klija i raste, ni samo ne zna kako. Zemlja sama od sebe donosi plod. Najprije stabljiku, pa klas i napokon puno zrnja unutar klasa. Od posijanog jednog zrna pšenice u klasu će se pojaviti puno zrna. Danas smo i zato ovdje da Bogu kažemo hvala za čudo maloga zrna i za čudo maloga djeteta, koje raste i raste, sve dok ne odraste. Isus govori o najsitnijem sjemenu, pa kaže kao kad se gorušičino zrno posije u zemlju. Manje od svog sjemenja na zemlji jednom posijano naraste i postane veće od sveg povrća, pa potjera velike grane da se pod njim gnijezde ptice nebeske. To je ono što molimo za našu djecu. Da odrastu, da budu sve bolji i bolji, veseliji, da oni odgoje svoje dječake i djevojčice koji će biti još bolji i još veseliji«.

Mons. Beretić je također djecu potaknuo da čuvaju svoju skromnost i da će im u tome pomoći sv. Antun te im preporučio dva pravila za bolji život: »Ne krivi druge za svoje pogreške i ne ispravljaj tuđe«.

Uz katedralnog bandaša i bandašicu na oltaru su bili i mali bandaši i bandašice okolnih mjesta, koji će tek imati *Dužijancu* u svome mjestu.

Djeca su tijekom svete mise aktivno sudjelovala čitajući Božju riječ, molitvu vjernika i prinoseći darove, a ujedno su zahvalila i za kraj školske godine. Nakon himna *Tebe Boga hvalimo*, uslijedila je procesija s Presvetim Oltarski Sakramentom oko crkve i svečani blagoslov.

Zajednička fotografija svih sudionika *Dužijanica malenih* prvi puta je napravljena kraj spomenika biskupu **Ivanu Antunoviću**, a djeca su se potom na platou ispred katedrale uhvatila za ruke i odigrala bunjevačko kolo. U dvorištu HKC-a *Bunjevačko kolo* bandaš i bandašica su predsjedniku **Lazaru Cvijinu** uručili blagoslovljen kruh, a druženje su djeca nastavila uz zajednički objed.

Dužijanica malenih je manifestacija novijeg datuma, te je ove godine održana četrnaesti puta, a na ovaj način organizator - HKC *Bunjevačko kolo*, želi djecu učiti običajima ovdašnjih Hrvata-Bunjevaca. Budući da *Dužijanica malenih* ima dva dijela, organizatori najavljuju kako će drugi dio – dječje igre: kviz znanja i igre spretnosti na poligonu biti održane na jesen.

Mali bandaš i bandašica, Davor i Marija koje smo u prošlom broju predstavili, su nam na kraju rekli kako su uživali u ovome danu, te da im je bilo jako lijepo i svečano, pa čak i bolje nego su očekivali.

Ž. Vukov

Hrckov spomenar

ZOVEM SE: **Zoltan Daraž**
 IDEM U ŠKOLU: OŠ *Aleksa Šantić*, Vajska – 5. razred
 IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: nemam
 VOLIM: pomagati
 NE VOLIM: nogomet
 U SLOBODNO VRIJEME: igram se s mojim kućićima i mačićima
 NAJ PREDMET: hrvatski i likovno
 KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: kapetan ili prometni policajac

551-045
Subotica, kod glavne pošte.

Povoljno prodajem dvosobnu kuću u Mičurinoj 22, Subotica. Informacije na mobilni: 066-555-49-61.

Prodaju se: dunje, dvije nekorištene perne punjene novim sitnim guščijim perjem i auto Lada Samara '90. (200 eura). Tel.: 024 532570

Prodaje se pneumatska 4. redna sejačica 2016. g. iz Agrije, elektronska sjetva (tri para ploča za kukuruz, suncokret i soju), Lada Samara 90 (150 eu), špediter (150 eu), starinski ormani i sl. Tel.: 024/532570 ili 0600532570.

Prodaje se peč za etažno grijanje na čvrsto gorivo Podvis Knjaževac 30 kw. Tel.: 024 528682.

Prodaje se poslovni prostor i stan od oko 600 m² u Ulici Huga Badalića 6, Subotica. Tel.: 069 2887213.

Izdaje se jednosoban stan na Proizvici u Subotici (42 km, 4. kat, centralno grijanje s alokatorima, mali troškovi održavanja). Cijena je 120 eura plus režija. Info na telefon: 063/8857124.

Prodajem ili mijenjam poslovni prostor u neposrednoj blizini centra Šida površine 100 m², za nekretninu na Hrvatskom primorju. Sve informacije na telefon: 062/8681437 ili 064/6590730.

Prodajem ili mijenjam dvoetažni stan površine 77,5 m² u centru Šida kod gradske tržnice (Karadorđeva 17), za nekretninu na Hrvatskom primorju. Stan je novoizgrađen s centralnim grijanjem. Informacije na telefon: 060/0289407 ili 060/7158020.

U Somboru **prodajem** kompletno završenu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 064 2808432; 025 5449220.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 544-92-20; 064 280-84-32.

Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel.: 024/528-682.

Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, viraško stol, stolice, bunjevačka ruha, marama, pregače i sl. Tel.: 024/532-570.

Prodajem plac u Borči, 12 kilometara od centra Beograda, veličine 5 ari i tražim njegovateljicu za teško pokretnu osobu. Tel.: 060 3105572.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmo-mjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem garsonjeru u centru Subotice. Tel.: 065 6081194.

Izdaje se u arendu – zakup poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci, površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063/509-902.

Hitno i povoljno prodajem kuću u Subotici, 107 m². Kao i zemlju 1h 6 ari. Tel.: 064 18-39-591.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS, br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA DAVANJE SUGLASNOSTI NA STUDIJU O PROCJENI UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Dana 2. 6. 2021. godine podnositelj zahtjeva »TELEKOM SRBIJA« a. d., Beograd, Takovska br. 2, podnio je zahtjev za davanje suglasnosti na studiju procjene utjecaja na životni okoliš projekta: Bazne stanice mobilne telefonije »Ludaško jezero 2 – SU120 SUU120 SUO120«, na katastarskoj parceli 10106/1 K. O. Palić, Ulica Cvijin šor, Subotica (46.064412°; 19.823279°).

Javni uvid u predmetnu Studiju može se izvršiti u Gradskoj kući u Subotici, Trg slobode 1, u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, I. kat, soba 130, svakog radnog dana od 4. 6. 2021. do 6. 7. 2021. godine.

Studija je dostupna na sajtu Grada Subotice (www.subotica.rs -> Životna sredina -> Oglasna tabla - http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Studije/501-146-2021-draft.pdf).

Zainteresirana javnost mišljenja u vezi s predmetnom studijom može dostaviti u pisanoj formi, elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs, odnosno poštom ili osobno u prostorije Službe.

Javna prezentacija Studije i javna rasprava bit će održani 6. 7. 2021. godine, s početkom u 12 sati, u Gradskoj kući u Subotici (Trg slobode 1, I. kat, soba 130).

Za prisustvo javnoj prezentaciji i javnoj raspravi, kao i za obavljanje javnog uvida u prostorijama Službe, potrebno je najaviti se najmanje jedan radni dan ranije, elektroničkom poštom na adresu zivotnasredina@subotica.rs ili telefonom na broj 024 626 973.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 22. 6. 2021.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

ILI-ILI

do 30. 04. 2021.

Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
 - 6 meseci po 1 dinar ili
 - 12 meseci sa 50% popusta

Astra
Telekom

011 44 22 009

Fotografski natječaj *Hrvatska u srcu*

POGLED iza objektiv

Učenici 3. f razreda općeg smjera Gimnazije *Svetozar Marković* iz Subotice uključili su se u fotografski natječaj *Hrvatska u srcu* koji organizira udruga *Ponos Domovine*.

Cilj i svrha ovoga natječaja je potaknuti sudionike na fotografiranje tema koje su povezane s matičnom ili domicilnom državnom, a svaki sudionik imao je pravo poslati tri fotografije.

Natječaj je bio otvoren do kraja svibnja, a rezultati se očekuju tijekom ovoga mjeseca. Najboljih 25 fotografija bit će objavljeno na web i Facebook stranici udruge, te na prigodnoj izložbi u Zagrebu, dok će autori pet najuspješnijih fotografija dobiti i vrijedne nagrade.

Među sudionicima ovoga natječaja su i učenici spomenutog razreda koji su obavijest za ovaj fotografski natječaj dobili od razrednika **Čedomira Lišića** još početkom ove godine. U izazov se upustila **Anja Borović**, koja je inspiraciju pronašla u bunjevačkoj nošnji.

»Iako volim fotografirati, do sada nisam sudjelovala na ovakvim natječajima, pa sam pomislila da bi bilo zanimljivo probati. Tema *Hrvatska u srcu* me je inspirirala na našu bunjevačku nošnju kao poveznicu s Hrvatskom. S obzirom na to da igram folklor kao i moji modeli, znala sam da neće

biti teško nabaviti nošnju. U tome nam je pomogla **Senka Horvat**. Fotografije je bilo potrebno izraditi u svojoj domovini, te sam jednostavno odlučila otići i zabilježiti pojedine lokacije u Subotici. Moji prijatelji iz razreda **Ana Horvacki** i **Danilo Milojević** odmah su prihvatili biti modeli i podržali me u tome«, kaže Anja i dodaje kako njeni prijatelji, kao i ona sama, ovo nisu shvatili kao obvezu nego kao zabavu.

»Dok smo se fotografirali bilo nam je zanimljivo, ljudi su nam prilazili i hvalili nas, tada smo se osjećali još važniji. Iako smo se tijekom fotografiranja susreli s izazovima poput pronalaska odgovarajućeg kuta za fotografiranje, na kraju mogu reći da sam zadovoljna gotovim proizvodom. Jednako teško bilo je i izabrati fotografije koje poslati na natječaj, ali uz pomoć mojih modela i pojedinih članova HKC-a *Bunjevačko kolo* izabrali smo tri (nama) najdraže«, kaže Anja.

Iako do zatvaranja našega lista rezultati natječaja nisu poznati, za 3. f, pa i druge odjele Gimnazije najbolje fotografije su upravo one koje je Anja izradila. Ona je nagradu već dobila: druženje i posebno iskustvo, ali i podršku svojih prijatelja. Ako stigne još neka, bit će to dodatno priznanje za rad.

Ž. V.

Europsko prvenstvo u nogometu

Poraz na startu

Iako svaki poraz, osobito na početku velikog natjecanja, donosi neugodni osjećaj nesigurnosti glede nastavka turnira, ovoga puta startni neuspjeh protiv Engleske (0:1) ne bi trebao imati tragičnih posljedica po hrvatsku nogometnu reprezentaciju. Prije svega, na Wembleyu izabranici **Zlatka Dalića** nikako nisu mogli biti u kategoriji favorita, iako se potajno očekivao neodlučeni ishod kao željena opcija. Ali jedna pogreška obrane i sjajna reakcija **Sterlinga** odlučili su uvodni susret EP-a, i ostavili Hrvatsku na startnoj nuli, ali postoji još jedan razlog zbog kojega ne bi trebalo previše očajavati. Naime, prema već od ranije poznatom turnirskom rasporedu, *vatrenima* bi mnogo više pogodovalo osvajanje drugoga mjesta u skupini, pa se u tom scenariju ovaj gubitak bodova savršeno uklapa u smjeru željenoga cilja. Da pojasnimo. Pobjednik skupine D (Engleska, Hrvatska, Škotska i Češka) igrat će u nastavku natjecanja protiv drugoplasirane momčadi iz skupine F (Francuska, Njemačka, Portugal i Mađarska) što uopće neće biti lagana zadaća, bez obzira tko na koncu bude zauzeo ovu poziciju. S druge strane, pomalo nelogično ali doista tako, drugoplasirana momčad iz skupine D (očekivano Hrvatska) igrat će protiv drugoplasirane momčadi iz skupine E (Španjolska, Švedska, Poljska i Slovačka). Upravo zbog svega navedenoga

poraz protiv Engleza ne bi trebalo primiti previše dramatično, ali bi ga trebalo dobro proanalizirati i uvidjeti kakve sve korekcije bi trebalo napraviti u nastupajućim duelima protiv Češke i Škotske.

Engleska minijatura

Pred susret protiv Hrvatske jedan od domaćina ovoga prvoga multi euro prvenstva nacionalna vrsta Engleske imala je jedan posve specifičan problem. Izbornik **Southgate** nije se do posljednjeg trenutka mogao odlučiti za startnu jedanaesticu, jer mu je momčad prepuna izvrsnih nogometaša koji igraju u najjačem klupskom natjecanju staroga kontinenta. Čini se kako je, na koncu, dobro izabrao i slavio minimalnu pobjedu protiv velikog dužnika s prošloga SP-a u Rusiji. Gol **Mandžukića** u produžetcima polufinalnog duela još dugo će peći svakoga navijača Gordog Albiona, a ova pobjeda u grupnoj fazi mala je utjeha za golemo razočaranje od prije tri godine. Što se tiče samoga susreta, viđen je solidan nogomet dobrog tempa u kojemu je, istina, dominirala domaća momčad. Hrvatska se branila i pokušavala iz nekoliko pomalo stidljivih napadačkih akcija, ali je zamjetno kako nije viđena niti jedna tzv. stopostotna šansa kao plod dobro izrađene formacijske postavke. Poput svog kolege s engleske klupe i

Dalić je imao briga oko izbora najbolje jedanaestorice, posebno lomeći glavu oko najboljeg izbora u vršku napada. Probao je s trojcem **Perišić, Kramarić i Rebić**, a kada nije bilo rezultata pokušao je s postavkom **Petković, Vlašić, Brekalo** i na koncu je u igru uveo i **Pašalića**. Čini se kako je ova »druga postava« bila ubojitija, pa sada stručnom stožeru ostaju glavobolje koju kombinaciju izvesti protiv Češke, u, kako stvari stoje, presudnom susretu, jer Česi su svladali Škote (2:0) i Hrvatska ih jednostavno mora pobijediti ukoliko želi zadržati šanse za osvajanje drugoga mjesta.

Kombinatorika

Zbog specifičnosti novoga formata natjecanja na dosad najmasovnijem Euro turniru, čak i četiri trećeplasirane momčadi izborit će pravo plasmana u osminu finala pa se ti »padobranci« neće znati sve do posljednjeg susreta u grupnoj fazi natjecanja. Hrvatska ne bi trebala previše kalkulirati nego svladati Čehe i Škote, te osigurati željeno drugo mjesto, ali uvijek postoji mogućnost i lošijeg scenarija u vidu grčevite borbe za utješnu treću poziciju. No, ne treba previše spekulirati u prazno nego dočekati ishode predstojećih susreta. Nadamo se kako će Hrvatska konačno zaigrati na razini viceprvaka svijeta i obradovati veliku armiju navijača diljem cijelog planeta.

D. P.

TENIS

Čilić pobjednik Stuttgarta

Tri pune godine je **Marin Čilić** čekao na osvajanje ATP naslova i konačno ga dočekao prošloga tjedna na turniru u Stuttgartu. Pobjedom u finalnom duelu protiv mladog Kanađanina **Augera – Aliassimea** (7:6, 6:3) Čila je skočio deset mjesta na svjetskoj ranking ljestvici i sada se nalazi na 37. poziciji, samo tri mjesta dalje od još uvijek najbolje plasiranog hrvatskog tenisača **Borne Ćorića**, koji zauzima 34. poziciju. Naslov u »gradu Mercedes« odlična je uvertira za predstojeću sezonu na travi, na kojoj Marin tradicionalno dobro igra (osvajač Queensa, finalist Wimbledonu).

POGLED S TRIBINA

Novak

U apsolutnoj dominaciji nogometa, koja će trajati sve do sredine srpnja, jedan sportski događaj je ipak uspio prigrabiti dio svjetske sportske pozornosti. Drugi Grand Slam sezone, Otvoreno prvenstvo Francuske – Roland Garros, protekao je u znaku **Novaka Đokovića** i njegovih fantastičnih partija protiv **Berettinija, Nadala i Tsitsipasa**. Tridesetčetverogodišnji svjetski broj jedan u potpunosti je opravdao svoju poziciju i namjeru preuzimanja počasnog zvanja GOAT (Great of all time – Najveći svih vremena) do kojega ga, nakon osvojenog naslova u Parizu dijeli još dva Grand Slama. Fantastičnim preokretom nakon gubitka prva dva seta u finalu protiv već sada najboljeg grčkog tenisača svih vremena Novak je svima pokazao i dokazao kako je najbolji kada je najteže i tko je jedini gospodar konačne odluke o najboljem tenisaču ikad. Niski brojnih rekorda koji se nalaze u njegovom vlasništvu pridodao je i rekord koji vjerojatno dugo ili možda nikad neće biti oboren. Postao je prvi igrač moderne ere kojemu je pošlo za rukom i reketom osvojiti svaki od Grand Slam turnira najmanje dva puta, jer, ne zaboravimo, **Federer** ima samo jedan Roland Garros, a Nadal jedan Austra-

lian Open. Također, ovaj turnir na besmrtnoj pariškoj zemlji pokazao je Đokovićevu apsolutnu svestranost u pogledu vrhunske igre na svim podlogama, uz poboljšanje skora na njemu najslabijoj podlozi. Trijumfom na RG-u upisao je svoje ime devetnaesti puta na popis teniskih besmrtnika, a kako slijede Wimbledon i US Open, neće biti iznenađenje da se već u Londonu pridruži Švicarcu i Španjolcu na brojci dvadeset. Osobito uz pomoć jednog od svojih dva trenera, najboljeg hrvatskog tenisača svih vremena **Gorana Ivaniševića**, čiji se doprinos u poboljšanju servisa sve više očituje u broju ispaljenih aseva i winnere.

D. P.

Narodne poslovice

- * Više je onih koji su u posjedu bogatstva nego onih koji ga posjeduju.
- * Nema svadbe bez suza niti sprovoda bez smijeha.
- * Male lopove često vješaju u prisutnosti velikih lopova.

Vicevi, šale...

Došao čovjek u salon automobila.

- Dobar dan, zanima me najnoviji model *yuga!*
- Evo ga ovdje, izvolite pogledati – kaže prodavač.
- Oh, sviđa mi se! Nego, ima li klimu?
- Kako da ne. Ima i klimu i ABS i grijanje sjedala. Ima čak i jedan gumb koji kad pritisnete izađu krila sa strane i pri većoj brzini možete i poletjeti!
- Čekajte, Vi se šalite sa mnom?
- Pa, prvi ste počeli!

Došao student na ispit. Izvuče pitanja, prvo ne zna, drugo ne zna, treće ne zna.

Profesor mu upiše u indeks – majmun. Student pogleda u indeks što je profesor napisao, vrati se i kaže:

- Professore, ovdje je samo potpis, nema ocjene!

Mudrolije

- * Ako nisi siguran da lava možeš pogledati u oči ne vuci ga za rep.
- * Bori se za sebe čak i kad nitko nije na tvojoj strani.
- * Sve što ode od tebe šutni da ode što dalje.

Vremeplov – iz naše arhive

Klincijada, 2007.

Iz Ivković šora

Cik zorom

Piše: Branko Ivković

Faljnīs, čeljadi moja. Zamislite samo kako sam prošlo niki dan. Odem prid dućan donet kriv i već šta mi moja Jela naredila kad li me jedan čovik zaustavio, pa sve niki s noge na nogu. »Ne znam«, veli, »kako bi ti divanio, al zašto uvijek počneš u našim novinama s 'faljnīs, čeljadi'?« Ja gledim u njeg, pa se sve niki ne viščinim da tako štogod mož i kast čovik do kojeg sam držo da ima štogod u toj glavi, a ne da mu služi samo zato da mu kiša ne pada u trbu i da ima na čeg natakni miciku. Kad sam se sabro, velim mu da je to od pamtivika naš lipi bunjevački-rvacki pozdrav ode na ovim severnim vojvođanskim prostorima, a već i bisan sam odgasio da ako mu se ne sviđa, nek ne čita. Pa pitam ja vas šta i kazat? Ta moji, a virujem i vaši, stari su nas uvijek tako učili, svakom triba kazat »faljnīs«, pa makar ti ni ne odgovorio al ti si pokazao da znaš reda. No, ima nas svakaki a najviše nikaki, što kazla moja majka kad je bila bisna na didu što je zapalio čibak u kujni, a on joj se kroz smij odgovorijo da mu ima zafalit jel joj sve muve odvio. Al, ajd da priđem na ozbiljan divan. Ovi dana kako nam od mrazova i zime došlo odjedared lito niki zdravo rđavo spavam. Šta me to napopalo ne znam, al čim pivci zakukuriču ja evo skočim s drvenica i ne bi više trenio ama ni zere. Lipo ustanem pa se doredim, obađem to malo pileža i namirim pa povežem moje vaške Roku i Ramba da ne bi koga uvatili. Samo mi ta nevolja fali da i kaku kaznetinu plaćam, a nisam još vridan ni porez platit. Taki sam zdravo »likvidan«. Veli mi moj rođo Joso da sam taki likvidan da me nema hasne ni likvidirat. Odsimijali smo tu njegovu huncutariju, al skoro da je potrevio. »Ta još i postanem bahat kad dobijem onorar pa ni zaklopac od jogurta ne izližem«, dodo sam i ja malkoc huncutarije na svoj račun. Neg, počo sam pripovidat, kad tako sve obađem po guvnu gustiram di bi mogo još pa se sitim obač njive. Uzmem biciglu, pa lipo Ivković šorom do malog Tavankuckog puta i okolo oko Štrocinog do Bećar atara, Bećar atarom natrag kroz selo do mog lipog Ivković šora. Razgledam njive, ko je šta posadio, poređivam ko je kako uradio. Znate, čeljadi moja, na njivi se uvijek vidi ko je kaki gazda i domaćin. Ako je njiva lipa čista, kuruzi jal šta je već posijano zdravi, modri to je domaćin što vodi brigu, a di su kuruzi blidi, žuti, uvrnuti i nikaki, njiva pod zubačom jal sudanjem kugod opaklija, taj se borme ne stara o svojima a kamol o tuđim, takim se ne izdaje pod arendu. Kazli su stari »tim i njiva pati, a kamol čeljad na salašu«. No, sad su nika druga odcilaška vrimena, sad triba imat sto jutara da bi samo makar priživio, a sirotog čovika su skobili s fajin vrsta poreza, prireza, taksa i reštancija da već triba pogodit advokata kad očeš štogod istavit iz općine jal kakog drugog državnog tila, a nji sve više i više. Al šta možmo, nas paora sve manje i manje, ne vridi nam ni dizat dva prsta, na kraju ćemo i mi ko moj dida glasat u »čoravu« škatulju. Kad ne možmo sebi pomoć, bar da ni ne doprinosimo svojoj nevolji. Ajd, zbogom, idem ručat.

Rič po rič

Komugod »izborno« tilo, a komugod za krv pit tilo

Piše: Željko Šeremešić

Komaraca, usta ne možeš otvorit a na sokaku sigranja sam ako trčiš. Jest da i ovako već ne mož živog svita vidit vala već i u selu, digod poodlazili, poumirali, niko ne rodiva, pa još i ova nevo-lja sve zabiberila. E, tako su došla i teška vrimena i za baka Janju i njezine druge pa već niko vrime nisu pritiskale klupčicu i raspravljale o brigama u sokaku, selu, državi i cilom svitu. Kad je Baka Janja uranila na klupčice, oma sam pomislio da ću sade vidit jel istina da komarci neće na one starije, pa još odviše starije, jer oni nemu slatku krv. Sila i maše marankom, tira komarce a ko po komande, ko da j pritisnila digod kako puce pa da se kapije pootvarale evo ti žuru i baka Manda, baka Marica i baka Tonka. Posidale i mašu na sve strane. Šta ću, napuščajem sigranje i smišćam se s one strane tarabe kod klupčice. Eeeee, kadgod bi reko s one strane tarabe u travu a sad mogu kazat s one strane tarabe u komarce. A komarci ko bisni bodu, ne biru. U uše, u nos, u usta, u oko da ti uniđu. No, ako misliš čut, moraš trpit. Prvo j baka Janja sva zabrinuta pitala druge jesu čule da će bit izbori, za koga će glasat? I jel znu da će izborno tilo odlučit očemo l propast jel će nam bit ko i do sad lipo pa i bolje. Sirota baka Tonka, ona j bila ko najmanje načitana, začudila se i pitala baka Janju šta j to »izborno tilo«. Kako j to čudo, da ne kaže čudovište? Baka Janja će onako sva bisna od komaraca a radosna što zna kazat: »Eto, izborno tilo smo mi, a mi nismo nikako čudo, još gorje čudovište. I mi sade triba da okrojimo kako će nam bit«. Baka Tonka će još mudrije: »Žene drage, pa još su naši stari kazali da j to sve nadesito, da svaka vlast pije krv narodu a kako sad ti kažeš 'izbornom tilu', ko i ovi komarci što nam tilu piju krv«. I baka Marica će sva srična i radosna što ima će pametno kazat: »Znate šta, žene, sićam se kako j kadgod bilo kad se biro glavni u jedne naše bande, što danas kažu društvo. Jedni pridložili da se glavni minja. No najstariji međ njima će, neću mu ime kazat jest da j pokojni da j on protiv da se taj glavni minja. Svi začuditi znajuć da se glavni mal više namazo neg što triba, pa još i više, pitu pa zašto da se ne minja. Pa će najstariji ovako pametno: 'Gojili smo jednoga pa sad više ne moramo gojiti i drugoga. Išlo je dosad, a i dalje će ići'«. Čujem s one strane tarabe sad se već i pjusku dlanovma protiv komaraca. A oni se i ne čuju, al bodu i piju krv. Posli svega baka Janja izdivani ženama šta j ponudito da bira izbornom tilu. Koga da se izabere. Ko ne laže, ko ne krade, a ko to sve radi. Jedino joj žo, kaže, što se nisu potukli na televizije kad su se već toliko svađali da ne kažem lajali jedni protiv drugi. Mislim se, kaže baka Janja, da j izborno tilo tribalo vidit ko j jači. E, sad je baka Marica vala najpametniju rekla. Kaže da ni opasno kad oni tako »laju« već je opasno kad ćutu i piju krv izbornom tilu. Kad su komarci počeli već i zujat žene su pobigle kući bez odluke za koga izborno tilo triba da glasa. Jedino su odlučile da nikom neće dat da komarci izbornom tilu piju krv, pa j baka Marica, koja ima veze kod vlasti, dobila zadatak da se ide bunit protiv komaraca.

U NEKOLIKO SLIKA

Dužijanica malenih

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 40 35, +381 21 487 43 30
ounz@vojvodina.gov.rs
vojin.jovancevic@vojvodina.gov.rs
gorana.kukobat@vojvodina.gov.rs
KLASA: 128-17-8/2021-01
DATUM: 31. 5. 2021. godine

Na temelju članka 15. Pokrajinske skupštinske odluke o pokrajinskoj upravi (*Sl. list APV*, broj: 37/2014, 54/2014 – drugi propis, 37/2016, 29/2017 i 24/19), članka 6. stavka 3. Pokrajinske skupštinske odluke o ustanovljavanju nagrade Autonomne Pokrajine Vojvodine i pokrajinskih priznanja (*Sl. list AP Vojvodine*, broj: 54/2018), članka 4. i članka 5. stavka 2. Pokrajinske uredbe o postupku za dodjelu pokrajinskih priznanja (*Sl. list AP Vojvodine*, broj: 6/2019), Zaključka Povjerenstva za dodjelu nagrade Autonomne Pokrajine Vojvodine i pokrajinskih priznanja klasa: 137-404-87/2019-04 od 30. listopada 2019. godine, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice upućuje

JAVNI POZIV

za podnošenje prijedloga za dodjelu pokrajinskog priznanja u području obrazovanja – Priznanje »Đorđe Natošević«

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice upućuje javni poziv svim zainteresiranim predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama, odgojiteljima u predškolskim ustanovama, nastavnicima u osnovnim i srednjim školama i pedagozima i psiholozima u ovim ustanovama u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, da se prijave za Priznanje »ĐORĐE NATOŠEVIĆ«, koje se dodjeljuje za iznimne rezultate postignute u 2020. godini u odgojno-obrazovnom radu.

Pravo predlaganja kandidata za dodjelu pokrajinskog priznanja u području obrazovanja imaju pravne i fizičke osobe.

Pravo na pokrajinsko priznanje ima fizička ili pravna osoba s prebivalištem, odnosno sjedištem u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

Prijedlog se dostavlja u pismenoj formi s obrazloženjem, podacima o kandidatu i rezultatima njegovog rada postignutim u 2020. godini.

Uz prijedlog se dostavlja i odgovarajuća dokumentacija, koja se poslije odlučivanja o dodjeli pokrajinskog priznanja ne vraća predlagачu.

Odluku o dodjeli pokrajinskog priznanja donosi Povjerenstvo za dodjelu nagrade Autonomne Pokrajine Vojvodine i pokrajinskih priznanja.

Podnositelji prijedloga obavezno dostavljaju sljedeću POTREBNU DOKUMENTACIJU:

1. Formular – prijedlog za dodjelu pokrajinskog priznanja u području obrazovanja – Priznanje »ĐORĐE NATOŠEVIĆ«, koje se dodjeljuje za iznimne rezultate postignute u odgojno-obrazovnom radu – preuzima se sa stranice www.puma.vojvodina.gov.rs,
2. presliku osobne iskaznice, odnosno očitanu osobnu iskaznicu, za kandidata koji je fizička osoba, odnosno izvadak iz odgovarajućeg registra za pravnu osobu, kao dokaz da je kandidat s prebivalištem u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini,
3. presliku potvrde o poreznom identifikacijskom broju – PIB-u – za pravne osobe,
4. dokaz o postignutim rezultatima u području obrazovanja u 2020. godini,
5. profesionalni životopis i
6. preslike NAJZNAČAJNIJIH nagrada i priznanja.

Rok i način dostavljanja prijedloga: Javni Poziv za podnošenje prijedloga za dodjelu pokrajinskog priznanja u području obrazovanja – Priznanje »Đorđe Natošević« traje do 31. listopada 2021. godine. Prijedlozi se dostavljaju poštom preporučeno s naznakom »Javni poziv za podnošenje prijedloga za dodjelu pokrajinskog priznanja u području obrazovanja – Priznanje »Đorđe Natošević«, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad.

Pokrajinsko priznanje u području obrazovanja – Priznanje »Đorđe Natošević« dodjeljuje se 25. studenoga 2021. godine.

Pokrajinsko priznanje dodjeljuje se u vidu diplome i u novčanom neto iznosu od 100.000 dinara s pripadajućim porezima i doprinosima.

Dodatne informacije mogu se dobiti u Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, preko telefona 021/487-4035, 021/487-4330 ili putem elektroničke pošte: vojin.jovancevic@vojvodina.gov.rs ili gorana.kukobat@vojvodina.gov.rs

Pokrajinski tajnik, Zsolt Szakállas

Republika Srbija
 Autonomna Pokrajina Vojvodina
 Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
 Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
 T: +381 21 487 4604
 ounz@vojvodina.gov.rs
 KLASA: 128-17-6/2021-05
 DATUM: 9. lipnja 2021.

Na temelju članka 15. Pokrajinske skupštinske odluke o pokrajinskoj upravi (*Sl. list AP Vojvodine*, broj: 37/2014, 54/2014 – dr. propis, 37/2016, 29/2017, 24/2019 i 66/2020), članka 6. stavka 3. Pokrajinske skupštinske odluke o ustanovljavanju nagrade Autonomne Pokrajine Vojvodine i pokrajinskih priznanja (*Sl. list AP Vojvodine*, broj: 54/2018), članka 4. i članka 5. stavka 2. Pokrajinske uredbe o postupku za dodjelu pokrajinskih priznanja (*Sl. list AP Vojvodine*, broj: 6/2019), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice upućuje

JAVNI POZIV

za podnošenje prijedloga za dodjelu pokrajinskog priznanja u području ljudskih i manjinskih prava – Priznanje »LUDOVÍT MIČÁTEK«

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice upućuje javni poziv svim zainteresiranim pravnim i fizičkim osobama sa sjedištem u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, za angažiranje i postignute rezultate u području zaštite ljudskih i manjinskih prava, unaprjeđenja tolerancije, jednakosti i ravnopravnosti – Priznanje »Ludovít Mičátek«, koje se dodjeljuje za rezultate postignute u 2020. godini.

Pravo predlaganja kandidata za dodjelu pokrajinskog priznanja u području ljudskih i manjinskih prava imaju pravne i fizičke osobe.

Pravo na pokrajinsko priznanje ima fizička ili pravna osoba s prebivalištem, odnosno sjedištem u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

Prijedlog se dostavlja u pismenoj formi s obrazloženjem, podacima o kandidatu i rezultatima njegovog rada postignutim u 2020. godini.

Uz prijedlog, dostavlja se i odgovarajuća dokumentacija, koja se poslije odlučivanja o dodjeli pokrajinskog priznanja ne vraća predlagачu.

Odluku o dodjeli pokrajinskog priznanja donosi Povjerenstvo za dodjelu Pokrajinske nagrade i pokrajinskih priznanja.

Podnosioci prijedloga obavezno dostavljaju sljedeću POTREBNU DOKUMENTACIJU:

1. Formular – prijedlog za dodjelu pokrajinskog priznanja u području ljudskih i manjinskih prava – Priznanje »LUDOVÍT MIČÁTEK«, koje se dodjeljuje za iznimne rezultate postignute u području ljudskih i manjinskih prava – preuzima se s mrežne stranice www.puma.vojvodina.gov.rs,
2. preslika osobne iskaznice, odnosno očitana osobna iskaznica, za kandidata koji je fizička osoba, odnosno izvadak iz odgovarajućeg registra za pravnu osobu, kao dokaz da je kandidat s prebivalištem, odnosno sjedištem u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini,
3. preslika potvrde o poreznom identifikacijskom broju – PIB-u – za pravne osobe,
4. dokaz o postignutim rezultatima u području ljudskih i manjinskih prava u 2020. godini,
5. profesionalni životopis i
6. preslike NAJZNAČAJNIJIH nagrada i priznanja.

Rok i način dostavljanja prijedloga: Javni poziv za podnošenje prijedloga za dodjelu pokrajinskog priznanja u području ljudskih i manjinskih prava – Priznanje »LUDOVÍT MIČÁTEK« traje do 31. listopada 2021. godine.

Prijedlozi se dostavljaju poštom preporučeno s naznakom:

»Javni poziv za podnošenje prijedloga za dodjelu pokrajinskog priznanja u području ljudskih i manjinskih prava – Priznanje »LUDOVÍT MIČÁTEK«, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad«.

Pokrajinsko priznanje u području ljudskih i manjinskih prava – »LUDOVÍT MIČÁTEK«, dodjeljuje se 10. prosinca 2021. godine.

Pokrajinsko priznanje dodjeljuje se u vidu diplome i u novčanom neto iznosu od 100.000 dinara s pripadajućim porezima i doprinosima.

Dodatne informacije mogu se dobiti u Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, preko telefona 021/487-4604 ili putem elektroničke pošte: bojan.greguric@vojvodina.gov.rs

Pokrajinski tajnik, Zsolt Szakállas

Izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji

Osmi revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske *Najljepša od najljepših* za 2021. godinu održat će se online na Facebook profilu Udruge *Stećak* koja je i organizator ove manifestacije.

Sudionice su pobjednice i njihove pratilje dosadašnjih sedam revija, među kojima su i **Lidija Cvijin (Sarić)** i **Martina Legetin (Romić)** iz Srbije. Glasovanje je započelo 15. lipnja i traje do 8. srpnja u 17 sati.

Pobjednice će biti proglašene na online susretu svih sudionica preko *Zoom* platforme 8. srpnja, s početkom u 19 sati. Nagrađene sudionice dobit će replike tradicijskog nakita Hrvata u Bosni i Hercegovini.

Temeljem članka 133. Zakona o socijalnoj zaštiti (*Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 24/2011) i članka 30., 31., 32., 33. Statuta Gerontološkog centra, Socijalno-zdravstvene ustanove za zbrinjavanje odraslih osoba iz Subotice, Upravni odbor Gerontološkog centra raspisuje

NATJEČAJ ZA IMENOVANJE RAVNATELJA

Pravo sudjelovanja na Natječaju ima državljanin Republike Srbije, koji je stekao visoko obrazovanje na studijama drugog stupnja (master akademske studije, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine i odgovarajući akademski, odnosno stručni naziv utvrđen u području specijalne edukacije i rehabilitacije, političkih i medicinskih znanosti, pravnih, ekonomskih, psiholoških, pedagoških i andragoških i socioloških znanosti i ima najmanje pet godina radnog iskustva u struci.

Kandidat za ravnatelja Ustanove je dužan prilikom prijavljivanja na Natječaj podnijeti sljedeću dokumentaciju:

- Svojeručno potpisan životopis u dva primjerka;
- Original izvoda iz matične knjige rođenih (ne stariji od 6 mjeseci ili trajni);
- Original uvjerenja o državljanstvu (ne stariji od 6 mjeseci);
- Očitano osobnu iskaznicu;
- Uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti;
- Uvjerenje o stečenoj stručnoj spremi (ovjerenju presliku diplome);
- Potvrdu o radnom iskustvu u struci;
- Program rada za mandatno razdoblje, koji razmatra Upravni odbor u postupku davanja mišljenja za imenovanje ravnatelja i
- Uvjerenje da nije podignuta optužnica koja je stala na pravnu snagu,
- Uvjerenje da se ne vodi istraga, odnosno kazneni postupak protiv kandidata.

Prijave se dostavljaju u roku od 15 dana od dana objavljivanja Natječaja u dnevnom listu. Prijave slati u zatvorenoj omotnici na adresu: Gerontološki centar, Aleja maršala Tita 31, Subotica, s naznakom »Za Konkurs za imenovanje direktora – ne otvaraj«, uz navođenje imena i prezimena kandidata i adrese stanovanja, a Upravni odbor Ustanove iste će razmatrati u roku od 15 dana od dana završetka Natječaja.

Ravnatelja imenuje Pokrajinska vlada na temelju provedenog Natječaja, a po pribavljenom mišljenju Upravnog odbora, na mandatno razdoblje od četiri godine.

Neblagovremene i nepotpune prijave se neće razmatrati.

Predsjednik Upravnog odbora
Gerontološkog centra, Subotica
Konstantin Davidović
dipl. ekonomist v.r.

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22
 VOJVODANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35325960160000218862
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
 Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
 ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
 +381(24) 66 55 44
 DEŽURSTVO 0-24 SATA

**Hrvatsko
kulturno-prosvjetno
društvo „Jelačić“
Petrovaradin
priređuje**

Svečani godišnji koncert

- ▶ **Mješovitog zbora**
- ▶ **Tamburaške sekcije**
- ▶ **Klape**

**Nedjelja 20.6.2021. u 18 sati
Amfiteatar SPENS-a, Novi Sad**

Gosti koncerta:
Zbor crkve Presvetog Trojstva iz
Srijemskih Karlovaca
Specijalni gost:
Klaudija Klanac Pušković

Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informisanje i odnose s vjerskim zajednicama
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje propise upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice